

JÖNKÖPING UNIVERSITY

*School of Education and
Communication*

Bibeln, Ideologi och Praktik:

Pastorer ur Pingströrelsen och Homosexualitet

Kurs: Religionsvetenskap för ämneslärare IIIb

Program: Ämneslärarprogrammet med inriktning mot gymnasieskolan

Författare: Samuel Berglund

Handledare: Aron Engberg

Examinator: Peter Karlsson

Termin: VT 2023

Abstract

The present study is an interview study with the aim of investigating how the interpretation of the interviewed pastors, from Pentecostal congregations, correlates to their *biblical ideology* and *biblical practice* in relation to parts of the Bible which have to do with homosexuality. That is to say, how their expectations of the Bible, and the ways in which knowledge can be drawn from the texts therein, as well as the methods they use to reach their interpretation, impact their interpretation. The material consists of eight semi-structured interviews based on the method developed by Nyström (2021) which she has named *bible-reading interviews* and is analysed through the lens of James Bielo and Brian Malley's theories of evangelical bible-readings.

Previous research on the fields of biblical interpretations in a Swedish context, and of the interpretation process in relation to homosexuality in Sweden is lacking. This indicates a research gap that this study aims to fill. The result of this study shows that there is variety in how the pastors interpret the texts, as well as, what they focus on in their readings and that most differences can be traced back to a difference in biblical ideology. Their interpretations are shown to be heavily based on their understanding of how authority is attributed, both to the Bible as a whole, and between the different texts therein. Since the Bible contains contradicting statements, some texts are granted more authority by the pastors. How this authority is attributed has to do with the pastors understanding of the Bible and the ways in which they can draw knowledge from it.

The result of the study also goes to show that even within what, in a Swedish context, is a relatively conservative religious tradition, there are varying interpretations of what the Bible preaches on the subject of homosexuality. This highlights the importance of trying to stay clear of generalisations while teaching the subject Religion, as well as, focusing not only on what the different religious traditions preach but how they reach their interpretations.

Innehållsförteckning

1.	Introduktion.....	1
1.2	Syfte.....	2
1.3	Frågeställningar	2
2.	Bakgrund	3
2.1	Homosexualitet i Sverige och de svenska kyrkorna	3
2.2	Pingströrelsens historiska kontext	6
2.3	Tro inom Pingströrelsen	8
2.4	Pingströrelsen och Homosexualitet idag.....	10
2.5	Tidigare forskning	12
3	Metod och Material.....	15
3.1	Intervjuer	15
3.2	Genomförande av analys.....	17
3.3	Urval	18
3.4	Respondenter	20
3.5	Avgränsningar.....	20
3.6	Bibelpassager.....	20
3.7	Etiska överväganden.....	22
4	Teori.....	23
4.1	”The social life of scriptures”	23
4.2	Biblisk Ideologi.....	23
4.3	Biblisk praktik	24
4.4	Literalism	25
4.5	Auktoritet, Intertextualitet och Relevans.....	26
5	Analys	28
5.1	Bibelns auktoritet och Intertextualitet.....	28
5.2	Relevansgörande	37
5.3	Det felinriktade begäret	44
6	Diskussion.....	50
7	Källförteckning.....	55
	Bilaga 1.	59
	Bilaga 2.	60

1. Introduktion

Synen på homosexualitet har i det stora samhället, framför allt i västvärlden, förändrats radikalt under de senaste decennierna. Tidigare i Sverige har homosexuella handlingar rubricerats som brottsliga handlingar fram till år 1944 och därefter setts som tecken på en psykisk sjukdom tills år 1979. Denna juridiska och samhälleliga syn har genomgått en stor förändring sedan dess, år 1995 fick homosexuella rätten att ingå registrerat partnerskap, år 2003 inkluderades de i sambolagen, och slutligen år 2009 erhöll de rätten att ingå samkönade giftermål.

Dessa förändringar har inte undgått de svenska frikyrkorna, vilket inkluderar pingströrelsen¹, och församlingarnas förhållningssätt till homosexualitet har länge varit en brinnande debatt. Idag är frågan nästan mer brinnande än någonsin inom pingströrelsen, eftersom flertalet människor, såväl utifrån som inifrån pingströrelsen, ifrågasätter den rådande synen på homosexuella människor och handlingar. Inom de svenska frikyrkorna pågår en debatt som på vissa håll medför förändringar i praktiken. En bidragande faktor till att frågan om homosexuellas position i församlingarna är på tapeten inom pingströrelsen är *Dagens Nyheter*s uppmärksammade reportage om omvändelseförsök i svenska religiösa församlingar (Sadikovic, 2022) där rörelsen var en av de utpekade.

Religion och homosexualitet har under den moderna tiden länge framställts som att stå i opposition till varandra. Att Bibeln förbjuder homosexualitet är ett uttalande som ofta får stå oemotsagt och kristna med bejakande perspektiv porträtteras ofta som att de frångår Bibeln. Detta kan till exempel ses tydligt genom att Arlebrand och Wallin i sin bredvidläsningsbok för gymnasiet och grundskolan, *Kristen Tro Idag: Kristna rörelser och riktningar i dagens samhälle*, skriver att det finns ”flera texter i Bibeln som direkt förkastar homosexualitet” (2004, s. 37). Detta är av hög relevans för elever och lärare på gymnasieskolor där elever av alla möjliga religiösa tillhörigheter och sexuella identiteter befinner sig. Denna studie kan bidra till att visa att det inom religioner och traditioner, även inom mer konservativa inriktningar, finns skilda syner på dessa värderingsfrågor.

I en tidigare uppsats, som kan ses som ett startskott till denna, undersökte jag hur ett par forskare ifrån olika sidor i debatten använde Bibeln för att argumentera så väl för som emot

---

¹ Begreppet pingströrelsen används i denna uppsats som ett samlingsbegrepp som syftar till alla församlingar och pastorer som ser sig som en del av den svenska pingst-gemenskapen oberoende deras medlemskapsstatus i Pingst – FFS.

homosexualitet. Resultaten av den uppsatsen visade att Bibeln inte talar lika tydligt om homosexualitet som många tror, och att frågan om bibeltolkning, vare sig det leder till bejakande eller avfärdande perspektiv, aldrig går att bortse ifrån. Bibeln är motsägande på flera plan vilket innebär att den som läser Bibeln alltid utför ett tolkningsarbete. Av denna anledning finns det ett intresse för att se hur några pastorer inom pingstförsamlingar tolkar bibeltexter relaterade till homosexualitet och varför de tolkar texterna som de gör.

1.2 Syfte

Syftet med denna studie är att undersöka hur pastorer inom pingstförsamlingars tolkningar av några bibelpassager som ofta används för att argumentera emot homosexualitet (1 Mos 19, 3 Mos 18:22, 3 Mos 20:13, Rom 1:18–32, 1 Kor 6:1–11) hör ihop med deras *bibliska ideologi* och *bibliska praktik*². Genom en undersökning av detta blir det lättare för de som står på utsidan att förstå hur och varför pastorerna når de tolkningar de gör. På så sätt kan denna studie bidra till att bredda förståelsen för oliktankande samtidigt som den visar på den spridning som ändå finns inom gruppen.

1.3 Frågeställningar

- Hur tolkar pastorer inom pingstförsamlingar några av de bibelpassager som ofta används för att argumentera emot homosexualitet?
- På vilket sätt påverkas pastorernas tolkning av Bibeln av deras förväntningar på texterna?
- Hur använder pastorer i pingstförsamlingar Bibeln i relation till frågan om homosexualitet?

---

² Med biblisk ideologi menas de förväntningar och förutsättningar som läsaren närmar sig Bibeln med, vilket exempelvis har att göra med bibelsyn, antaganden om hur språk fungerar, och uppfattningar om hur vi kan finna mening och kunskap i texter. Med biblisk praktik menas de olika metoder som läsaren använder sig av för att tolka och förstå texten. För en mer ingående beskrivning se avsnittet teori.

2. Bakgrund

Som nämnades i introduktionen så har synen på homosexualitet och homosexuella handlingar genomgått en radikal förändring, i synnerhet i västvärlden, i moderniteten. Dessa förändringar och den korta tid de har kommit på är viktiga för, och en del av, den långt pågående debatten om homosexuellas rättigheter i såväl samhället som samfundet. Nedan följer en redogörelse för dessa förändringar i såväl Sverige som de svenska kyrkorna samt en genomgång av pingströrelsens kontext och förhållning till homosexualitet.

2.1 Homosexualitet i Sverige och de svenska kyrkorna

Följande text kommer att lyfta några viktiga årtal och händelser relaterade till homosexualitet i Sverige och de svenska kyrkorna för att ge en kontext till pingströrelsens hållning i frågan.

Ordet homosexualitet myntades under andra halvan av 1800-talet (Caldwell, 2010, s. 64; Enstedt, 2011, s. 15), under en tid då homosexuella handlingar var straffbara i Sverige. För homosexuellas rättigheter i Sverige är ett viktigt årtal år 1944, då homosexuella handlingar avkriminaliseras i Sverige (Regeringskansliet, 2018). Detta innebar dock inte att homosexualitet som sexuell läggning sågs som oproblematiskt i Sverige så länge som man avhöll sig från homosexuella handlingar. I Sverige var nämligen homosexualitet klassat som en psykisk sjukdom fram till år 1979 (Regeringskansliet, 2018). Denna språkliga klassificering av homosexualitet som en psykisk sjukdom medför även en tanke på det som någonting som är botbart, vilket man kan se spår av i förekomsten av samtida omvändelseterapi, där man söker att vända homosexuella till att bli heterosexuella, i vissa kristna sammanhang. Försök till omvändelse kan ske på olika sätt, men det grundar i en tanke om att det är möjligt att, så att säga, 'bota' sin sexuella drift och vända sitt begär från människor av samma kön, till människor av det motsatta könet. I nämnandet av detta bör det förtydligas att få verksamma idag förespråkar ett sådant angreppssätt och i redogörelsen för resultatet av intervjuerna i denna studie kan läsas om hur pastorerna ser på hur homosexuella bör handskas med sina drifter.

I slutet på 1980-talet, när homosexualitet inte längre klassades som en psykisk sjukdom skedde två väsentliga lagförändringar i Sverige. År 1987 inkluderades homosexualitet i skrivelsen för olaga diskriminering (Regeringskansliet, 2018), vilket innebar att myndigheter och näringsidkare uttryckligen inte fick diskriminera människor på grund av homosexuell läggning. Detta inkluderande följdes av att homosexuella partners år 1988 även fick rätten att, likt heterosexuella partners, inträda samboförhållanden (Regeringskansliet, 2018). Dessa förändringar i lagstadgarna medförde att homosexuell läggning även kom att skrivas in i andra

diskrimineringslagar. Dessutom bidrog de starkt till att stärka homosexuella människors ställning i det svenska samhället, eftersom det avspeglade en bild på homosexuella förhållanden som att likna heterosexuella förhållanden, vilket gav homosexuella förhållanden en form av legitimitet. Godkännandet för homosexuella partners att ingå samboförhållanden innebar dock inte ännu att dessa förhållanden stod på jämn grund med heterosexuella förhållanden. Den bitvisa utveckling av homosexuella människors rättigheter som skedde i Sverige innebar också en upptrappning av kravet på likställdhet, vilket resulterade i att man år 1995 beslutade om att erbjuda homosexuella partners ett icke-religiöst alternativ till giftermål, nämligen det registrerade partnerskapet (Regeringskansliet, 2018). Efter denna förändring återstod inte mycket skillnad på den juridiska synen på de olika typerna av förhållanden, men det kom ändå att dröja 14 år innan homosexuella människor i Sverige beviljades möjligheten att gifta sig. År 2009, blev det alltså möjligt för homosexuella partners i Sverige att ingå giftermål, till följd av att äktenskapslagstiftningen blev könsneutral (Regeringskansliet, 2018). I och med detta finns det i Sverige inga juridiska skillnader på giftermål oavsett parternas sexuella tillhörighet.

Synen på homosexualitet inom Svenska Kyrkan har såklart påverkats av de juridiska förändringar som precis redogjorts för och de samhälleliga debatter som ligger bakom dessa beslut. I den historiska redogörelse om Svenska Kyrkan och hbtq-personers rättigheter som återfinns på Svenska Kyrkans hemsida skrivs det att från år 1951 ”tar Svenska kyrkans biskopar avstånd från kriminalisering av homosexuella handlingar. Samtidigt poängterar de att detta var en fråga för läkarvetenskapen” (Svenska Kyrkan, 2022). Här kan vi alltså se att man inom Svenska Kyrkan tydligt följde det samhälleliga och juridiska spåret som fanns utlagt. Homosexuella handlingar sågs inte som kriminella, men som tecken på en psykisk sjukdom, vilket Enstedt förklarar då han i sin behandling av detta brev skriver att biskoparna såg på homosexuella som att inneha ”en abnorm drift som utgör ett hot, en fara” (Enstedt, 2010, s. 67). Av denna anledning såg homosexuella inte heller som lämpade att arbeta inom Svenska Kyrkan och det kom att dröja till biskopsmötet år 1972 innan det skulle komma en ändring i inställning till denna fråga.

Över 30 år senare, i samband med att Svenska Kyrkan år 2005 införde ”en kyrklig akt för välsignelse över registrerat partnerskap” (Svenska Kyrkan, 2022), antogs även ett antal stadgar för att stärka homosexuellas rättigheter och position inom kyrkan. Steget ifrån dessa ställningstaganden till att bejaka homosexuella giftermål var i och med detta inte särskilt långt, och när homosexuella partners beviljades rättighet att ingå giftermål i Sverige anammade Svenska Kyrkan en vigselordning för homosexuella partners (Svenska Kyrkan, 2022). Denna

vigselordning innebär att homosexuella partners ska kunna viga sig i alla församlingar. Dock har den enskilde prästen inom Svenska Kyrkan fortfarande rätt att avstå från att viga homosexuella par.

Utvecklingen inom Svenska Kyrkan har inte skett i ett vakuum utan den har även påverkat de svenska frikyrkorna. I och med att äktenskapslagstiftningen blev könsneutral blev denna debatt högst närvarande i de svenska frikyrkorna. När Svenska Missionskyrkan, Svenska Baptistsamfundet samt Metodistkyrkan i Sverige anslöt sig till varandra och bildade Equmeniakyrkan år 2011, så antog man Missionskyrkans hållning gällande vigning av homosexuella par (Park, 2023), vilket innebär att församlingen har rätt att ta eget beslut i frågan. Att samma hållning gäller än idag ses tydligt i den egenpublicerade texten *Equmeniakyrkan och hbtq*, där det förtydligas att "Equmeniakyrkan lever med en dubbel äktenskapssyn" (Equmeniakyrkan, 2022). Den dubbla äktenskapssynen syftar då till den teologiska hållningen att äktenskapet är exklusivt för heterosexuella par och den kontrasterande teologiska hållningen, att äktenskapet är öppet för även homosexuella par. Denna dubbla äktenskapssyn i kombination med det samhälleliga klimatet leder till att debatten för närvarande är mycket het inom Equmeniakyrkan. Så sent som under kyrkokonferensen hösten 2021 avslogs en motion om att anta en vigselordning som likar Svenska Kyrkans (Equmeniakyrkan, 2021), samtidigt som man under samma kyrkokonferens slog fast att "Equmeniakyrkan tydligt tar avstånd från all form av diskriminering pga sexuell läggning eller könsidentitet" och bör "verka för en självklar inkludering av hbtq-personer i Equmeniakyrkan" (Equmeniakyrkan, 2021, s. 9). Dessa beslut kan se ut att stå i kontrast med varandra och visar tydligt hur närvarande debatten är samt att samfundet har en avgörande tid framför sig i diskussionen kring dessa ämnen.

En annan av de svenska frikyrkorna där denna debatt för närvarande är väldigt påtagbar är Evangeliska Frikyrkan (EFK). Det kan argumenteras för att utvecklingen inom Equmeniakyrkan har påverkat debattklimatet inom EFK. Processen inom EFK har pågått under en längre tid men har under de senaste åren fått ökad uppmärksamhet. År 2020 tillsattes en arbetsgrupp som fick ansvar att utreda hur EFK, utifrån sin teologiska profil, bör ställa sig i frågan kring samkönade relationer, och slutrapporten ska representeras under EFKs representantskapsmöte 12–13 maj (Evangeliska Frikyrkan, 2023). Dessutom blossade debatten upp än mer då Immanuelskyrkan i Örebro, en betydande församling inom EFK, som första EFK-kyrka beslutade att godkänna vigsel av homosexuella par efter en omröstning under hösten år 2022 (Gotlin, 2022). Detta beslut möttes av att missionsdirektorn Ingemar Forss uttalade att "beslutet är ett avsteg från den vigselordning som EFK har i dag" samt "att det är ett avsteg har

vi också förmedlat i dialog med församlingsledningen och hela församlingen” (Evangeliska Frikyrkan, 2022). Några vidare åtgärder har dock inte åtagits och Immanuelskyrkan i Örebro är fortfarande en del av EFK. Som kommentar på Immanuelskyrkan i Örebros beslut skriver Stefan Swärd, ordförande för EFK åren 2002–2010, på sin blogg att ett indirekt godkännande av beslutet genom uteblivna konsekvenser innebär att EFK, likt Equmeniakyrkan, blir ett samfund med en dubbel äktenskapssyn (Swärd, 2022). Som ett vidare tillägg i debatten menar Anders Gerdmar, grundare av och rektor för Skandinavisk Teologisk Högskola samt docent i Nya Testamentets exegetik, att en omvändning till ett godkännande av vigsel för homosexuella par inom EFK betyder att man har ”lämnat vad som på ett meningsfullt sätt kan betraktas som evangeliskt” (Gerdmar, 2021, s. 14)

Debatten om homosexuella relationer och giftermål har kommit att bli en vattendelare inom såväl den svenska frikyrkligheten i stort, som inom de olika samfunden och församlingarna. Av denna anledning väljer Gerdmar, att ge sin bok, där han diskuterar ämnet, underrubriken ”svärdet genom svensk kristenhet” (Gerdmar, 2021). Gerdmar belyser här den splittrande naturen i debatten vilket tydliggör att de kommande årens utveckling kommer att vara högst avgörande för synen på homosexuella människor inom svensk kristendom och inte minst inom pingströrelsen.

2.2 Pingströrelsens historiska kontext

För att förstå sig på pastorerna inom pingströrelsens tolkningar av Bibeln är det viktigt att få med sig den pingstkyrkliga kontexten. Av denna anledning följer en kort redogörelse för pingströrelsens framväxt med stor inriktning på den svenska kontexten, följt av en redogörelse för tro inom pingströrelsen utifrån deras egna texter och källor.

Pingströrelsen hämtar sitt namn ifrån berättelsen om den första pingstdagen då lärjungarna för första gången fylldes av den helige ande (Apg 2), men då man talar om pingstväckelsens ursprung så brukar man spåra det till Azusa Street i Los Angeles år 1906. På denna adress befann sig en bönegrupp, ledd av den afroamerikanske predikanten William J. Seymour. I denna bönegrupp lade man stort fokus på andedop och menade att Gud skulle komma att döpa alla troende ”i helig ande och eld” (Luk 3:16). Tungotalet var av högsta vikt för bönegruppens deltagare då det sågs som ett tecken på att de fylldes av den helige ande som en direkt avspegling av det som berättas i Apostlagärningarna 2:4 (Alvarsson, 2007, s. 12). Ett intressant inslag i denna grupp var den, för dåtiden, radikala jämställdhet som gällde såväl mellan könen som mellan människor av olika etniska ursprung. Bönegruppen bestod till mestadels av

afroamerikaner, men innehöll även vita, däribland ett antal svenskar eller svenskättlingar. En av dessa svensk-amerikaner var Andrew G. Johnson (född Anders Gustaf Johansson, i Skövde) som, endast några månader efter det uppmärksammade bönemötet, där anden föll över deltagarna och fick ett flertal av dem att tala tungotal, spred budskapet via sin hemstad Skövde, vidare till Örebro, och på så sätt vidare till hela Sverige (Alvarsson, 2007, s. 20).

Lewi Pethrus som blev pastor i Filadelfiaförsamlingen i Stockholm vid blott 27 år ålder år 1911, kom att bli en stor figur inom den svenska pingströrelsen. Under inledningen av Pethrus pastorat upplevde församlingen en enorm medlemsutökning (Alvarsson, 2007, s. 39) men kom redan två år efter Pethrus ankomst att utestängas ur Svenska Baptistförbundet (Wahlström, 2007, s. 303). Denna uteslutning blev en avgörande händelse i pingströrelsens framtida utveckling och Filadelfiaförsamlingen i Stockholm och dess pastor Lewi Pethrus kom att ses som pingströrelsens inofficiella ledare. Pethrus själv skrev i en ledare i tidningen *Dagen*, som han själv var upphovsman och chefredaktör för, att: ”Vår uppfattning om samfundsväsendet utformades till största delen av den behandling Baptistsamfundet gav Filadelfiaförsamlingen i Stockholm genom att utesluta den, ett beslut som vi och många med oss ansåg vara i hög grad både orättvist och oklokt” (Wahlström, 2007, s. 303). I och med denna uteslutning växte pingströrelsen fram som en egen friförsamlingsrörelse och de kommande åren präglades av ett möjliggörande för de olika fristående pingstförsamlingarna i Sverige att samverka och utvecklas tillsammans (Wahlström, 2007, ss. 303-306).

År 2000 skildes stat och kyrka i Sverige och i samband med detta trädde lagen om trossamfund i kraft. Detta ledde till en ökad debatt om samverkan och gemensam utveckling inom pingströrelsen. Riksföreningen Pingst – fria församlingar i samverkan (Pingst – FFS), bildades som en följd av denna debatt med en förhoppning om att ge pingströrelsen större socialt inflytande (Wahlström, 2007, s. 315). Tre år senare, år 2004, bildades även trossamfundet under samma namn, vilket innebar att de församlingar som anslöt sig till samfundet fick del av den juridiska status och service som medlemskap i ett samfund erbjöd (Wahlström, 2007, s. 316). De senaste decennierna har alltså flera steg tagits för att samla och knyta samman de olika pingstförsamlingarna i Sverige och ett av de tydligaste stegen i denna riktning var att man i samband med rådslaget år 2012 antog en kortfattad värdegrund. Detta kan tyckas gå emot synen på församlingens suveränitet, som är central inom pingströrelsen, men man förtydligar i detta dokument att: ”Följande punkter skall inte uppfattas som en fastslagen trosbekännelse utan ett försök att sammanfatta de dokument vi anknyter till som en grund för dem som söker gemenskap med oss” (Pingst – Fria Församlingar i Samverkan, 2012).

2.3 Tro inom Pingströrelsen

Trons Hemligheter är en skriftserie, som ges ut av det Teologiska nätverket i Pingst, som beskrivs försöka ”i ett antal grundläggande ämnen sammanfatta pingstvännernas tro” (Teologiska nätverket i Pingst, 2005a, s. 7). Fyra olika relevanta böcker ifrån denna skriftserie (*Bibelsyn & Bibelbruk, Församlingen, Andliga Ledare* och *Äktenskap*) används för att belysa hur pingströrelsen ser på vissa ämnen relevanta för denna studie utifrån texter sanktionerade av Pingst – FFS.

Bibelsynen inom pingströrelsen kan beskrivas som evangelikal. Detta kan beskrivas som en bibeltrogen syn; en syn på Bibeln som att ha extra hög auktoritet. På Pingst.se beskriver man kortfattat sin syn på Bibeln som att ”[h]ela Bibeln är Guds Ord, och vårt fundament för både lära och liv” (Pingst – Fria Församlingar i Samverkan, 2023). Dock kontrasteras denna kortfattade, förenklade beskrivningen av bibelsynen i skriften *Bibelsyn & Bibelbruk*, där man skriver: ”Att läsa Bibeln som en handbok i kristendom eller som om den vore en systematisk troslära är att närma sig den på ett sätt som lätt skapar problem” (Teologiska nätverket i Pingst, 2005a, s. 19). Vidare menar man att man inte kan ”slå i Bibeln som i en uppslagsbok för att få enkla svar på svåra frågor” (Teologiska nätverket i Pingst, 2005a, s. 19). Hur ska man då förhålla sig till Bibeln om den ska vara ett ’fundament för både lära och liv’ men samtidigt inte är en bok som man enkelt kan slå i för att finna de svar man söker? Det kan beskrivas som att man menar att Bibeln har två till synes motsättande karaktärer. Bibeln är färdigskriven och avslutad, allt som behöver sägas har sagts, inga kompletteringar behövs; men samtidigt är Bibeln inte helt utforskad än, förståelsen av texten är inte än helt total (Teologiska nätverket i Pingst, 2005a, s. 15). Med andra ord har Gud levererat ordet till människan men människan har inte än fått allt ljus över det Gud sagt; människan måste alltså tolka texten. Med detta sagt menas inte att Bibeln är öppen för helt fri tolkning och fritt bruk, den tillskrivs en ”tidlös giltighet. Bibeln kan inte tolkas godtyckligt från en tid till en annan eller från en person till en annan” (Teologiska nätverket i Pingst, 2005a, s. 21). Slutligen bör även nämnas att man inom pingströrelsen ser på Bibeln som författad av människor under andens inspiration. I förklarande syfte görs en liknelse till Jesus, man förklara synen på Bibelns författarskap, ”[s]å som Jesus är människa och Gud i samma person är Bibeln människors och Guds ord i samma skrift” (Teologiska nätverket i Pingst, 2005a, s. 34).

Inom pingströrelsen finns en stark betoning på församlingarnas suveränitet och självstyre. Detta förtydligas på hemsidan Pingst.se, som styrs av Pingst – FFS, där en av punkterna under kategorin ’Vad tror Pingströrelsen på?’ lyder: ”Vi anser att varje församling ska vara

självbestämmande, och ha ett kollektivt ledarskap” (Pingst – Fria Församlingar i Samverkan, 2023). Detta ställningstagande kan man även se i boken, *Församlingen*, där man skriver att ”[k]ristet ledarskap är *tjänande* och sker därför aldrig genom direktiv och maktutövning” (Teologiska nätverket i Pingst, 2006, s. 50). Synen på församlingen är självfallet sammanlänkat med synen på ledarskap och en mer centralt styrd församlingssyn skulle inte rimma väl med synen på det tjänande ledarskapet utan mer luta åt ett ledarskap byggt på direktiv och maktutövning. Med referens till första Petrusbrevet skrivs att skillnaden mellan präster och folket är borta i och med Jesus offer (Teologiska nätverket i Pingst, 2006, s. 45). Församlingssynen inom pingströrelsen beskrivs också som att vara ett skydd emot villolärer då ”om hela beslutanderätten ligger hos några få blir man ännu mer beroende av att just dessa är andligt klarsynta” (Teologiska nätverket i Pingst, 2006, s. 53). Dessutom refereras flitigt till metaforen om både den lokala församlingen och den stora gemenskapen som Kristi kropp, där varje medlem utgör en del av Kristi kropp på samma sätt som varje församling utgör en del av Kristi kropp.

Detta leder oss in i synen på andliga ledare inom pingströrelsen. Som precis förklarat så präglas pingströrelsen av ett lokalt kollektivt ledarskap. Även i beskrivningen av de andliga ledarna återkommer beskrivningen av församlingen som en kropp där alla tillför på sitt eget sätt. En annan återkommande beskrivning av de andliga ledarna inom pingströrelsen är herdemotivet. En andlig ledare bör vara som en fåraherde, hen ”kan inte fösa sin fårhjord framför sig för att få dem dit han [sic] tänkt. Han [sic] måste gå före, och när fåren känner igen hans röst följer de efter” (Teologiska nätverket i Pingst, 2005b, s. 26). Anledningen till att jag benämner användningen av ordet han som ett misstag är att det inom pingströrelsen idag inte finns några hinder för kvinnor att vara andliga ledare. I diskussionen kring ämnet skriver man: “Även när det inte sägs rent ut, visar Paulus formuleringar att det inte var kvinnornas vilja att delta i det andliga livet som var störande, utan den oordning som kunde uppstå” (Teologiska nätverket i Pingst, 2005b, s. 47). Paulus motstånd mot kvinnors deltagande i det andliga livet är alltså att ses som ett situationellt förbud, för att upprätthålla ordningen och den rena läran, som inte gäller för dagens församlingar. I denna skrift förklaras även att man inom pingströrelsen menar att inte låta församlingen vara medverkande i beslutsfattande ”innebär i praktiken ett förnekande av pingstens avgörande betydelse för den kristna församlingen. Alla uppfylldes av samma Ande” (Teologiska nätverket i Pingst, 2005b, s. 44). Alla fylldes av samma Ande, ingen står högre än den andre i Guds ögon och alla har olika roller att spela på denna jord.

Slutligen ska här även nämnas något om den äktenskapssyn som beskrivs i *Äktenskap*. Många referenser görs av naturliga skäl tillbaka till skapelsen och man pekar på att "[d]et manliga ensamt återspeglar inte Gud, inte heller det kvinnliga, utan det manliga och kvinnliga tillsammans. Människan är inte skapad för ensamhet, hon är skapad för samhörighet och gemenskap" (Teologiska nätverket i Pingst, 2013, s. 10). Mannen och kvinnan beskrivs vara skapta för att komplettera varandra, såväl sexuellt som socialt. Äktenskapet beskrivs även som en ideal övningsplats för många av de utmaningar som den som vill följa Bibeln står inför; man tvingas bära varandras bördor, tänka på och älska andra, samt träna på att förlåta (Teologiska nätverket i Pingst, 2013, s. 29). Dock står det även skrivet om hur man kan gå till väga när äktenskapet inte fungerar. Även då det inte ses som optimalt finns det en accepterande syn på skilsmässor: "När syftet med äktenskapet har gått förlorat, när det inte längre skyddar de värden som det var ämnat att skydda, då kan skilsmässa vara enda alternativet" (Teologiska nätverket i Pingst, 2013, s. 43). Däremot tar man inte lätt på skilsmässor utan menar att det går att likna vid en amputation, något som är skadligt men kan vara nödvändigt.

Två av de viktigaste delarna ur *Äktenskap* för denna studie är att man skriver att "Bibeln bejakar den sexuella njutningen när den sker i sitt rätta sammanhang" (Teologiska nätverket i Pingst, 2013, s. 25), vilket i den här texten och kontexten kan utläsas till att innebära, med samtycke inom det heterosexuella äktenskapet; samt att äktenskapet inte är allas väg i livet. Avslutningsvis bör uppmärksammas att den källa som använts till denna beskrivning av synen på äktenskap inom pingströrelsen är 10 år gammal, men inget tyder på att en ändring har gjorts i denna syn.

2.4 Pingströrelsen och Homosexualitet idag

En av de största händelserna relaterat till hållningen till homosexualitet inom pingströrelsen var pingstpastorn Åke Greens predikan, år 2003, som blev en internationell nyhet då han till följd av uttalandet "[s]exuella abnormiteter är en djup cancersvulst på hela samhällskroppen" (Dagens Nyheter, 2005) först blev dömd till hets mot folkgrupp och sedan friades av såväl hovrätten som högsta domstolen. Den dåvarande föreståndaren för Pingst – FFS, Sten-Gunnar Hedin, stod bakom tolkningen att Bibeln är emot homosexuella handlingar men kritiserade starkt pastor Greens sätt att uttrycka sig i frågan (Svenska Dagbladet, 2005).

Den nuvarande föreståndaren för Pingst – FFS, Daniel Alm, har uttalat sig i frågan kring synen på homosexualitet mycket som ett resultat av det reportage i *Dagens Nyheter*, gällande omvändelseförsök i religiösa församlingar i Sverige, som nämns i inledningen av denna studie.

Under Almedalsveckan uttryckte Alm att han inte tror att bön eller terapi skulle kunna ändra en människas sexuella läggning (Teglund, 2022). Däremot förtydligar Daniel Alm även i en intervju med *Världen Idag* att:

Det Bibeln tar upp handlar inte om läggningen utan handlingarna. Vi behöver hjälpa varandra oavsett om vi lever i äktenskap, utanför äktenskap eller i avhållsamhet. Gud kan göra vad han vill. Jag ansluter mig till det Jesus säger i Matteus 19. I kapitlet säger Jesus: ”Det finns de som inte kan gifta sig för att de är födda sådana, och de som inte kan det för att människor har gjort dem sådana. Och det finns andra som väljer att inte gifta sig för himmelrikets skull” Det blir fel om vi sprider en bild att målet är att alla ska vara heterosexuella och gifta sig. Det vi får fokusera på är hur vi ska leva våra liv. (Teglund, 2022)

Föreståndaren för Pingst – FFS verkar mena att äktenskapet inte är till för alla, men att gå därifrån till att tolka det som att människor behöver omvändas från homosexuella till heterosexuella är en vantolkning. Här framgår en syn på homosexuella som att kunna ingå i pingst-gemenskapen men inte ingå samkönade äktenskap. Detta framkommer än tydligare i ett brev han skickade ut till pastorer inom den svenska pingströrelsen. Detta brev har jag personligen inte kommit över, utan förlitar mig på de citeringar ur brevet som görs av Samuel Teglund i hans artikel om brevet. På frågan om homosexuellas möjlighet till medlemskap i pingstförsamlingar skriver Alm:

Själva läggningen och identiteten bör aldrig vara en fråga för den diskussionen. Det som kan vara en fråga däremot är vägval i livet och om dessa påverkar möjlighet till förtroendeuppdrag och medlemskap. Som exempel, jag ser inte att vi med vår äktenskapssyn kommer att ha pastorer som själva lever i samkönade relationer. (Teglund, 2023)

I denna skrivning framkommer en tydlig distinktion på homosexualitet som sexuell läggning och homosexuella handlingar. Dessutom framkommer även ämnets symbolvärde väldigt tydligt då Alm skriver att han inte kan se att man inom pingströrelsen kommer ha pastorer som själva lever i samkönade relationer. En trolig tolkning av detta är att en pastor inom pingströrelsen kan inte ses som att öppet och obrytt strida emot äktenskapssynen eftersom det skulle ses som en legitimering av relationerna. Inte heller verkar det finnas några tendenser till ändring i denna fråga i dagens läge, Alm skriver vidare att ”[o]m en pingstförsamling vill förändra vigelsyn

innebär det att den enskilda församlingen behöver förändra sin relation till Pingst” (Teglund, 2023); ett uttalande som kan vara svårt för den utomstående att förstå sig på i och med den församlingssyn som råder inom pingströrelsen, med en stor betoning på den lokala församlingens suveränitet. En förklaring till detta uttalande kan dock finnas i att man inom Pingst – FFS under rådslaget år 2012 fastställde en kortfattad värdegrund där man under rubriken ’Relationer och Äktenskap’ skriver: ”Vi är skapade till goda relationer, till att älska våra medmänniskor. Sexualiteten är Guds gåva till äktenskapet, där Guds tanke är att man och kvinna skall leva tillsammans i livslång trohet. Våra pastorer viger man och kvinna till äktenskap” (Pingst – Fria Församlingar i Samverkan, 2012). Även då det i dokumentet förtydligas att denna värdegrund inte ska ses som ”en fastslagen trosbekännelse” så verkar den ändå vara normerande då man även förklarar att ”[d]elar man följande värdegrund och blir rekommenderad av en nuvarande medlemsförsamling är man välkommen som medlemförsamling i Pingst – fria församlingar i samverkan” (Pingst – Fria Församlingar i Samverkan, 2012).

2.5 Tidigare forskning

Denna studie rör sig inom två forskningsfält, det ena, som behandlas främst under kapitlet teori, har att göra med evangelikal kristen bibeltolkning, och det andra som kommer att behandlas här under tidigare forskning är gällande synen på homosexualitet inom svensk kristendom.

Det kan hävdas att vad Bibeln har att säga om homosexualitet är mycket beroende av individens läsning av Bibeln och andra ideologiska övertygelser. Bibeln kan nämligen användas för att argumentera både för och emot homosexualitet. I en tidigare uppsats jag författade, som inte publicerats, framgick det tydligt att det inte finns någon konsensus i vad Bibeln lär om homosexualitet, utan flertalet olika perspektiv kan argumenteras för utifrån biblisk grund (Berglund, 2022).

Frågan om ett bibliskt förbud emot homosexualitet har diskuterats av många i exegetiska (Ellens, 1997; Gnuse, 2015; Miller, 2014; Walsh, 2001; Weiss, 2014) och teologiska (Caldwell, 2010; Greenbaum, 2017; Gårdfeldt, 2005; Olaison, 2010; Shirley, 2011; Siker, 1994; Svartvik, 2006) sammanhang och många av dem hävdar att Bibeln egentligen säger ganska lite, eller ingenting, om homosexualitet så som vi uppfattar det idag, det vill säga, människor i trogna, älskande relationer.

En problematik vad gäller att undersöka vad Bibeln säger, eller inte säger, om homosexualitet är att ordet homosexualitet uppkom först på sent 1800-tal (Caldwell, 2010, s. 64; Enstedt, 2011,

s. 15). Detta blir problematiskt när man ska undersöka frågan utifrån ett evangelikalt perspektiv eftersom man letar efter svar på något som Bibeln inte talar om; begreppet existerade inte vid skrivandets tid. Problematiken i detta utgår ifrån att jag likt Elliott, som under sin livstid var professor emeritus i teologi och religionsvetenskap vid University of San Francisco, anser att alla språk påverkas av kulturella och sociala konnotationer och att dessa aldrig är exakt överensstämmande mellan olika språk (Elliott, 2004, s. 18). Av denna anledning utgör översättningar en central del i debatten. Översättningsarbete är per definition tolkande då översättning av en text är beroende av en förståelse av texten. Därför hävdar Elliott att översättningar säger lika mycket, om inte mer, om översättaren och dennes kontext än de gör om originalförfattaren och dennes kontext (Elliott, 2004, s. 23). *Bibel 2000* är ett resultat av århundraden av tolkningsarbete där en mängd med tolkare påverkat hur texter översatts och förstås. Därmed är vi som läser Bibeln idag påverkade av såväl vårt samhälle, som översättningarna, samt vårt språk, och närmar oss därför Bibeln på ett annorlunda sätt än vad man gjorde till exempel i Italien på 1500-talet. När man närmar sig Bibeln idag så gör man det alltså med en mängd moderna tankesätt och system. För att förstå sig på texter från antika samhällen använder vi oss av liknelser till moderna ting som kan ha varit helt främmande för dåtidens läsare, så som homosexualitet. Begreppet homosexualitet uppkom, som nyss nämnt, först på sent 1800-tal och har kommit att anpassas efter samhället, vilket tidigare visades i hur synen på homosexualitet förändrades i Sverige. Därför argumenterar exempelvis Ellens (1997, ss. 36-37) och Olaison (2010, s. 32) för att Bibeln inte säger något om homosexualitet.

Dessa tidigare nämnda källor gäller den övergripande debatten kring ämnet och är därmed användbara vid tolkningen av pastorernas tolkningar, men denna studie fokuserar tydligare på den svenska frikyrkliga kontexten. Forskning rörande detta ämne i den svenska frikyrkan är knapphändig. De flesta svenska källor på ämnet att göra med Svenska Kyrkan snarare än frikyrkorna. Däribland Daniel Enstedt, docent i religionsvetenskap, avhandling *Detta är min kropp: Kristen tro, sexualitet och samlevnad* (Enstedt, 2011). Enstedt beskriver studiens övergripande frågeställning som att ha att göra med religiös och social förändring. Ett resultat intressant för denna studie är att Enstedt visar att de som var emot beslutet att godkänna vigsel av homosexuella menade att den kärleksteologi som låg till grund för ändringen byggde på ett efterföljande av nutida samhällsliga värderingar snarare än sann biblisk grund och tradition. Även teologen Jesper Svartvik ägnade en del av sin bok *Bibeltolkningens Bakgator* (Svartvik, 2006) åt liknande frågor gällande homosexualitet och Bibeln. Svartvik undersöker hur man

inom Svenska Kyrkan jobbat med frågan om homosexualitet och gör exegetiska utläggningar kring de bibeltexter som används för att argumentera emot homosexualitet.

Avsaknaden av liknande studier på den frikyrkliga kontexten är slående. Den enda liknande representant vi finner är Charlotta Carlströms bok, *En villkorad gemenskap* (Carlström, 2023), där hon intervjuat människor inom svenska frikyrkor som definierar sig som hbtq om hur de balanserar sina olika identiteter som hbtq-person och kristen, samt hur uppfattningarna om sexualitet inom frikyrkan påverkar dem. Resultaten av denna studie visade att många av de intervjuade anser sig ha haft det svårt inom frikyrkorna på grund av sina hbtq-identiteter och både känt sig och blivit exkluderade på grund av dem (Carlström, 2023, s. 57). Intervjuerna vittnar även om att kunskap och förståelse för hbtq-personerna i församlingarna är grundläggande för att frikyrkorna ska kunna bilda en miljö där hbtq-personer känner sig accepterade och inte far illa (Carlström, 2023, s. 212). Carlströms syfte skiljer sig dock väsentligt från denna studies och det empiriska forskningsunderlaget gällande bibeltolkningsprocesser i den svenska kontexten överlag, och än mer den frikyrkliga kontexten, lyser med sin frånvaro. Denna studie bidrar till att fylla denna forskningslucka genom framläggandet och analyserande av pastorernas tolkningar.

3 Metod och Material

3.1 Intervjuer

Då studien syftar till att undersöka personliga uppfattningarna och tolkningar av text och dess mening så ses den semistrukturerade intervjumetoden som den mest passande. Som Bryman skriver är detta en flexibel metod som ger intervjuaren möjlighet att anpassa intervjun efter informanter och deras svar (Bryman, 2016, ss. 562-564). Som Larsen förklarar, ger även den semistrukturerade intervjumetoden intervjuaren möjlighet att ställa följdfrågor för att till exempel söka förklaringar eller för att få intervjupersonen att utveckla sitt svar (Larsen, 2018, s. 139). Den semistrukturerade intervjun används i denna studie eftersom svaren som söks är informanternas egna tolkningar och läsningar, dock relaterat till vissa specifika passager och i ett specifikt sammanhang. Genom användandet av denna metod så är informanten relativt fri i sitt svarsutrymme och intervjuaren kan ställa följdfrågor för att fånga in det som intervjun syftar till att fånga om informanten kommit in på ett spår som inte är relevant för studien. Precis som namnet antyder så är alltså metoden såväl strukturerad som fri, informanten erbjuds en stor frihet i sina svar men intervjuaren håller koll så att svaren bidrar till studiens syfte.

Semistrukturerad intervju är en vid benämning och olika semistrukturerade intervjuer kan se mycket olika ut. För att precisera studiens metod än mer är det av relevans att lyfta att mycket av intervjumetoden är inspirerad av den metod Nyström utvecklat för sin doktorsavhandling, inom teologi och religionskunskap, och valt att kalla för ”Bibel-Reading Interviews” (Nyström, 2021, s. 133). Denna form av semistrukturerad intervju beskrivs som en blandning mellan en intervju och ett bibelstudium (Nyström, 2021, s. 133). I den gemensamma läsningen av de utvalda bibeltexterna fick informanterna välja ifall de själva ville läsa texterna högt eller ifall de ville att jag skulle göra det. Dessutom så fick de välja om de ville kommentera under läsningens gång eller om vi skulle läsa färdigt hela texten och sen kommentera. I de flesta intervjuer fick jag rollen som läsare av texterna och de lästes i sin helhet med endast ett par undantag då en informant bad om att vi skulle stanna upp i läsningen för att kunna kommentera något.

Denna metod ger informanterna möjligheten att lägga fram hur de tolkar bibelpassagerna samtidigt som de ges möjligheten att utveckla hur den kommer till den tolkningen. Likt Nyström anser även jag att det personliga möte som denna metod resulterar i, i kombination med löftet om oidentifiering, av såväl person som församling, erbjöd informanterna en känsla av säkerhet som ledde till att de kunde visa mig deras personliga tankande med texterna

(Nyström, 2021, ss. 135-136). Under intervjuerna gavs informanterna stort utrymme att lyfta det de ansåg var relevant och försäkrades i förväg om att ifall jag ansåg att deras svar avvek för mycket ifrån studiens syfte så skulle jag föra dem tillbaka till ämnet. Denna frihet som fanns i intervjun anses ha tillfört mer personliga svar. Friheten i intervjuformen ledde även till att det kom att mer likna ett samtal, där jag intresserade mig för deras tankegångar, än en typisk intervju.

Värt att nämna är även att informanterna informerades om att jag under intervjuens gång skulle komma att utmana deras läsning något för att ge dem chansen att både utveckla sina framläggningar ytterligare, samt att ge dem chansen att bemöta motargument. Denna aspekt av intervju är av högsta vikt då det var här som informanterna gavs den största möjligheten att tydligare visa inte bara hur de tolkade bibelpassagerna utan även hur de nådde just denna tolkning och inte en annan. Däremot ska det även nämnas att likt Nyström skriver så gör detta mig som intervjuare till en medskapare av det material som samlats in genom intervjuerna (Nyström, 2021, ss. 133-134). Genom min närvaro, mina reaktioner och mina följdfrågor sätts ramar upp som inte hade existerat om pastorernas läst texterna enskilt. Därmed påverkade min närvaro det insamlade materialet. Dessutom så är mitt återberättande av pastorernas framläggningar även påverkade av min förmåga att förstå det som pastorerna förmedlat.

Åtta pastorer intervjuades och alla intervjuer varade i cirka en timme. Intervjuerna genomfördes enskilt med varje pastor eftersom studien fokuserar på pastorernas personliga läsning och tolkning av Bibeln. På grund av pastorernas geografiska belägenhet i relation till min, så väl som praktiska skäl, så ägde intervjuerna rum på Zoom vilket kan ha kommit att påverka resultatet något. Som alla som har använt Zoom för att kommunicera med andra vet, så finns det vissa svårigheter i att föra en konversation över Zoom eftersom ljudet är något fördröjt och det är svårare att läsa av när den andra personen har tänkt att tala.

Bryman skriver att det inte finns ”något som tyder på att intervjuaren förmåga att skapa en tillitsfull relation till intervjupersonerna skulle vara svårare än med direkta intervjuer” (Bryman, 2016, s. 593). I rak kontrast med detta upplevde jag det svårare att etablera samma personliga kontakt när man mötes via datorer snarare än fysiskt. En stor anledning till detta anses vara de just nämnda kommunikativa problemen. Jag anser att dessa faktorer gjort intervjuerna svårare att genomföra, mycket på grund av att det lugn och den tilliten som kan skapas i ett samtal upplevdes som svårare att skapa över Zoom.

Dock medförde valet av att genomföra intervjuerna på Zoom självfallet inte bara negativa konsekvenser. Utan detta verktyg hade studien inte kunnat genomföras i den form den fått. På grund av detta verktyg blev det möjligt för mig som intervjuare att nå informanter som jag annars inte hade kunnat nå på grund av praktiska skäl. Att genomföra intervjuerna via Zoom möjliggjorde även att fler intervjuer kunde genomföras på mindre tid eftersom varken jag eller informanterna var tvungna att fysiskt förflytta sig från ett ställe till ett annat för intervjun. Dessutom finns det även en inspelningsfunktion i Zoom som gjorde att jag smidigt kunde spela in intervjuerna utan att oroa mig för ljud och bildupptagning. Detta ihop med Words automatiserade transkribering underlättade efterarbetet med intervjuerna avsevärt.

3.2 Genomförande av analys

Utifrån studiens första frågeställning, som frågar hur pastorerna tolkar texterna, så är allt insamlat material intressant för studien, eftersom allt handlar om pastorernas tolkningar. För att sälla bland materialet och uppfylla de andra två frågeställningarna så användes en tematisk analys som utgick ifrån tre delar som Bryman, med referens till Ryan & Bernard, förklarar att man bör vara uppmärksam på när man utför en tematisk analys, *teorirelaterat material*, *repetitioner* och *likheter/skillnader* (Bryman, 2016, s. 705). Dessa tre begrepp ligger till grund för hur analysen genomförts och representeras i studien.

I linje med studiens syfte har alla kategorier att göra med pastorernas tolkningar och kopplande av de tolkningarna till biblisk ideologi och biblisk praktik. Analysen består av tre delar och är strukturerad utifrån de vanligaste temana relaterade till pastorernas tolkningar. Till stor del utgörs dessa av Bielos kategorier *auktoritet*, *intertextualitet* och *relevans*, vilket även utgör det teorirelaterade materialet. Auktoritet och intertextualitet återfinns i analysen under samma kategori på grund av att mycket av pastorernas användande av auktoritet i sina tolkningar hade att göra med intertextualitet. Den sista kategorin av analysen, *det felinriktade begäret*, är däremot en egenproducerad analyskategori som uppkom genom att det var ett vanligt förekommande tema i intervjuerna och är tätt kopplat till pastorernas bibliska ideologi och praktik.

I alla analysens kategorier lyfts sådant som återkom i ett flertal intervjuer eller ett flertal gånger under samma intervju. Slutligen relaterades respondenternas svar till varandra då likheter och skillnader i de olika pastorernas svar kategoriserades för att se hur deras tolkningar samt bibliska ideologi och praktik liknade och skilde sig ifrån varandra.

3.3 Urval

Urvalsmetoden för denna studie präglas av ett blandat tillvägagångssätt som ett resultat av mycket bortfall. Även urvalsmetoden tog sitt avstamp i ett efterliknande av Nyströms avhandling. Eftersom de informanter som söktes för studien var relativt snävt (pastorer i pingstförsamlingar som var insatta i, och intresserade av frågan, samt villiga att ställa upp på en intervju), togs hjälp för att hitta dessa informanter. Därmed användes inledningsvis snöbollsmetoden för att finna villiga informanter.

Till att börja med skickades ett mejl med förfrågan om hjälp att finna villiga intervjuobjekt till Pingst – FFS centralt (kopia återfinns i bilaga 1), följt av ett telefonsamtal till den telefonväxel som går att återfinna på hemsidan Pingst.se dagen därpå. Genom detta samtal blev jag hänvisad att ta kontakt med föreståndare för olika församlingar som i sin tur kunde rekommendera olika pastorer för mig som jag sedan kunde ta personlig kontakt med och därefter skicka en intervjuförfrågan till.

Snöbollsmetoden ansågs vara en passande metod eftersom det var viktigt för studien att intervjuobjekten var insatta i ämnet och tidigare hade reflekterat kring dessa ämnen utifrån Bibeln. Bryman skriver att snöbollurvalet är en lämplig metod för studier där man söker ”ett nätverk av individer” (Bryman, 2016, s. 505) vilket ansågs passa väl in i studiens beskrivning. Metoden sågs även som en möjlighet att bespara mig tid och minska bortfall eftersom jag då kom i kontakt med personer som ansågs vara troliga att vilja ställa upp på intervju.

Då snöbollsmetoden inte ledde till tillräckligt många respondenter utnyttjades även ett riktat urval där mejl skickades till pastorer som omnämndes i tidningarna *Världen Idag* och *Dagen* som att ha uttryckt sig i debatten. Även detta resulterade i ett stort bortfall då många pastorer antingen tackade nej till att medverka i en intervju eller inte svarade på varken mitt första eller något av mina uppföljningsmejl.

Då tillräckligt med respondenter varken fanns via snöbollsmetoden eller det riktade urvalet utifrån personer som har uttalat sig i debatten så påbörjades en ny metod för att nå respondenter. Inledningsvis så kontaktades föreståndare för pingstförsamlingar i Sveriges tio största kommuner, sett till antal invånare, samt föreståndare för tre församlingar i min geografiska närhet. Även denna gång togs kontakt via, såväl mejl, som per telefon. Efter att inte heller detta ledde till tillräckligt många respondenter så infördes ett mer systematiskt mejlutskick. På Pingst.se kan man navigera sig fram till en sida som heter kyrkor, där det finns länkar till de individuella hemsidor som finns för församlingar som tillhör riksorganisationen Pingst – FFS.

Jag besökte en betydande del av dessa hemsidor och valde ut de församlingar där en personlig mejladress till antingen föreståndare eller pastor fanns och skickade en intervjufrågan samt informationsbrev till dem via dessa mejladresser. Med personlig mejladress menas i detta fall en mejladress där ett namn förekom i mejladressen (inte exempelvis info@pingst.se), eller att det på annat sätt tydligt framkom att mejladresserna ledde till dessa personer personligen. Eftersom jag var medveten om det stora bortfallet i mina tidigare försök med att nå respondenter så skickades genom denna metod mejl till cirka 90 föreståndare och pastorer för att ge mig en större chans att nå villiga respondenter. För att hålla respondenterna avidentifierade nämns här inte vilka församlingar eller personer som har kontaktas i studiens syfte.

Ingen vikt lades vid andra kategorier än den fastställda (pastor inom pingströrelsen) eftersom det endast var detta som var av vikt för studiens syfte. Eftersom det inte sågs som relevant för studien så gjordes då heller inget medvetet urval utifrån kategorier så som kön, ålder, etnicitet eller socioekonomiska förutsättningar. Den enda hänsyn som tagits till geografisk belägenhet är den som beskrivits innan och gäller inte för de senare rekryteringsförsöken.

Sammanlagt kontaktades 123 personer via mejl och telefon och det resulterade i 8 respondenter. Att detta påverkat studien är ställt bortom allt tvivel, men hur det påverkat studien är däremot svårt att säga. Det som kan sägas är att de som valt att ställa upp på en intervju är en tydlig minoritet och det kan därmed vara svårt att se deras svar som generaliserande för hela urvalsgruppen. Dock är detta inte ett problem då det inte heller är studiens mål att säga någonting om vad pingströrelsen har att säga om ämnet utan hur de enskilda pastorerna inom pingströrelsen tolkar de bibelpassager som valts ut för studiens syfte.

Anledningarna till det stora bortfallet kan vara många och det är därför svårt att spekulera kring dem. Det skulle dock inte vara en orimlig gissning att många inte ville ställa upp på grund av ämnets splittrande natur och den negativa mediala uppmärksamhet som det kan leda till. Denna gissning stärks dessutom av att en av respondenterna som ställde upp på intervju menade att detta är en fråga som många inom pingströrelsen är ganska så trötta på eftersom den fått mycket uppmärksamhet på senaste. Ett tecken på detta menar jag även att man kan finna i Daniel Alms uttalande, i den tidigare refererade intervjun med *Värden Idag*, där han uttrycker att det är bekymmersamt om pingstvännen uppfattas som homofoba och att han hellre vill att media skriver exempelvis om den hjälp man erbjuder människor i Ukraina (Teglund, 2022). Av de som avböjde medverkan i studien hänvisade ett antal till att det redan finns mycket formulerat i skrift kring detta ämne och/eller att de personligen inte hade tid på grund av en hög arbetsmängd.

3.4 Respondenter

Respondenterna och deras församlingar har avidentifierats. Pastorerna benämns i studien med fingerade namn slumpmässigt utvalda av namnen på nytestamentliga böcker. Eftersom respondenterna lovades avidentifiering och ett antal önskade anonymitet så trumfar det etiska hänsynstagandet intresset av att avslöja respondentens könstillhörighet. En större del av pastorer inom svenska pingstförsamlingar är män och därmed har alla informanter tilldelats manliga fingerade namn men könstillhörighet antyds inte och könsneutrala pronomen används för respondenterna.

Citaten som är hämtade ifrån respondenterna är i de flesta fall renskrivna. Det innebär att utfyllnadsord så som 'öh' och upprepningar av ord som utfyllnad snarare än retorisk metod tagits bort ur citatet. Dessutom har även det i tal vanemässigt vanligt förekommande ordet 'liksom' tagits bort i de fall då det inte fyller en mening. I de fall då respondenten lagt tydligt tryck eller kraft vid ett ord förekommer det i *kursivering*. I övrigt har citaten inte alternerats på något sätt. I de fall då jag lyfter citat ur Bibeln av egen anledning så tas dessa ur *Bibel 2000*.

3.5 Avgränsningar

För att göra studien praktiskt genomförbar, och mer precis i sitt fokus, diskuteras endast ett urval av de delar i Bibeln som ofta används för att argumentera för eller emot homosexualitet (se syfte för de exakta bibelpassagerna och nedan för en kort introduktion). Studien syftar inte till att finna ett svar på vem som har rätt eller fel i frågan om vad Bibeln säger om homosexualitet. Inte heller har studien som mål att finna, eller göra uttryck för, hur Pingst – FFS som riksorganisation eller pingströrelsen i stort positionerar sig i frågan, utan hur pastorerna, som individer, tolkar texterna. Pingstförsamlingar har historiskt sett varit väldigt starkt lokalt styrda och lagt vikt på den lokala pastorn, med mindre fokus på det centrala styret (Pingst – Fria Församlingar i Samverkan, 2023) vilket är en av anledningarna till att denna studie riktar sig till just pastorer inom pingstförsamlingar.

3.6 Bibelpassager

De för studien utvalda bibelpassagerna är sådana som ofta förekommit som argument emot ett bejakande av homosexualitet och homosexuella handlingar i kristna sammanhang. Nedan följer korta redogörelser för passagerna i syfte att ge kontext till den kommande analysen.

Sodom och Gomorra: Berättelsen om Sodom och Gomorra återfinns i första mosebok 18–19. I denna berättelse beskrivs hur Gud till följd av att ha fått kännedom om att invånarna i grannstäderna Sodom och Gomorra lever i stor synd sänder två änglar för att undersöka om

detta stämmer. De två änglarna tar in hos en man vid namn Lot under kvällen, men innan de hinner gå till sängs kommer männen i staden Sodom till dörren och begär att Lot ska skicka ut dem så att de kan ligga med dem. Lot vägrar, han erbjuder även männen i Sodom sina döttrar så länge som de inte gör något mot de två änglarna som tagit in hos honom. Männen i Sodom avböjer detta erbjudande och vill fortsatt komma åt änglarna. Dessa mäns agerande bekräftar Guds farhågor och på grund av sitt skyddande av änglarna blir Lot och hans familj skyddade från det kommande regna av svavel och eld som Gud låter falla över Sodom som bestraffning.

Tredje Moseboks lagarna om samkönat umgänge:

Du får inte ligga med en man som man ligger med en kvinna; det är något avskyvärt. (3 Mos, 18:22)

Om en man ligger med en annan man som med en kvinna, har de båda gjort något avskyvärt. De skall straffas med döden, skulden för deras död är deras egen. (3 Mos, 20:13)

Eftersom dessa lagar kan representeras i sin helhet står de här okommenterade då syftet med detta stycke endast är att ge en snabb inblick i de olika texterna.

Romarbrevet Kapitel 1: Romarbrevet är ett brev skrivet av Paulus till församlingen i Rom och en del av Nya Testamentet. I den del som är av intresse för denna studie, verserna 18–32 av det första kapitlet, skriver Paulus om människans bortvändelse från Gud. I *Bibel 2000* så lyder översättningen av vers 26 och 27:

Därför utelämnade Gud dem åt förnedrande lidelser. Kvinnorna bytte ut det naturliga umgänget mot ett onaturligt, likaså övergav männen det naturliga umgänget med kvinnorna och upptändes av begär till varandra, så att män bedrev otukt med män. Därmed drog de själva på sig det rätta straffet för sina villfarelser. (Rom 1:26–27)

Traditionellt har denna textrad setts som ett argument emot homosexualitet och homosexuella handlingar och för förståelsen av den kommande analysen är det viktigt att ta med sig just talet om naturligt och onaturligt då det utgör en av analyskategorierna.

Första Korinthierbrevet Kapitel 6: Första Korinthierbrevet är även detta ett brev författat av Paulus, denna gång adresserat till församlingen i Korinth. Brevet anses vara ett svarsbrev där Paulus svarar på frågor som ställts till honom gällande problem i församlingen. I en del av brevet beskriver Paulus vilka som inte får ärva Guds rike, där lyder översättningen i *Bibel 2000*: ”Har ni glömt att ingen orättfärdig skall få ärva Guds rike? Låt inte bedra er. Inga otuktiga eller

avgudadyrkare eller horkarlar eller män som ligger med andra män [*arsenokoitai*]” (1 Kor, 6:9). För debatten kring homosexualitet har denna bibelpassage och, specifikt tolkningen och översättningen av ordet *arsenokoitai*, kommit att få en avgörande roll, vilket redogörs för senare i analysen.

3.7 Etiska överväganden

Studiens etiska överväganden är formade utifrån Vetenskapsrådets forskningsetiska principer (Vetenskapsrådet, 2023). Vetenskapsrådet nämner fyra huvudkrav på den som forskar inom humanistisk – samhällsvetenskaplig forskning, *informationskravet*, *samtyckeskravet*, *konfidentialitetskravet* och *nyttjandekravet*.

Informationskravet har att göra med att den som efterfrågas medverka i studien ska göras medveten om alla delar av studien som kan påverka deras villighet att medverka, samt att deltagande i studien är frivilligt och kan avbrytas när som helst, utan behov att ge en anledning. Studien har förhållit sig till detta genom att ett informationsbrev (se bilaga 1) skickats ut till föreståndare och pastorer i sökandet efter informanter. Hänvisningen att höra av sig till mig vid vidare frågor ledde till vidare mejlkorrespondens med ett antal respondenter som vill ha mer information innan de beslutade om sitt deltagande. I samband med respondenternas svarande på informationsbrevet uppfylldes även *samtyckeskravet* då respondenternas samtyckte till att medverka i studien inhämtades. I informationsbrevet utlovades de villiga respondenterna aidentifiering av såväl sin egen person som församling och försäkrades om att informationen som samlats in inte skulle vara åtkomlig för obehöriga, vilket överensstämmer med *konfidentialitetskravet*. Respondenterna tilldelades fingerade namn, och som ett steg i att tydligare försäkra att respondenterna inte skulle kunna identifieras togs även beslutet av inga könsbenämningar skulle förkomma i studien. Den sista av de nämnda huvudkraven, *nyttjandekravet*, innebär att materialet som insamlas för studien endast får användas för studiens syfte, vilket respondenterna blev informerade om i informationsbrevet. Dessutom förkunnades att inspelningarna av intervjuerna skulle komma att raderas i och med uppsatsens slutförande.

Innan varje intervju upprepades alla dessa punkter av mig muntligen för att fastställa att informanterna var väl informerade, inte hade missat någon del i informationsbrevet, eller ändrat sig angående sitt deltagande. Som intervjuare har jag även, så långt det går, försökt att inte uttrycka något personligt ställningstagande i frågor och respondenterna informerades inför intervjuerna, innan jag visste hur de positionerade sig i frågan, att jag skulle komma att utmana deras tolkning genom att lyfta motargument oavsett vilken sida av debatten de stod på.

4 Teori

I och med att studien har i syfte att undersöka hur pastorerna personligen tolkar de olika texterna så kan det ses som relativt uppenbart att studien förhåller sig till receptionsteorin, som grundar sig på en förståelse av läsaren som medskapare av textens mening (Jauss, 1982, s. 15). Enligt denna teori återfinns inte en fullbordad mening i vare sig texten eller läsaren, utan mening uppstår i mötet mellan texten och läsaren. Därmed menar teorin att en text inte har en enda mening utan hur läsaren uppfattar textens mening är påverkat av läsarens kontext.

Detta innebär inte att jag, som författare för denna studie, ifrågasätter Bibelns inneboende mening. Studiens huvudfokus är inte en undersökning av Bibeln, utan av pastorernas tolkning av utvalda bibeltexter. Studiens syfte är alltså inte att finna vad Bibeln säger utan vad pastorerna menar att Bibeln säger och hur de menar att den säger det. Med detta sagt så är inte receptionsteorin denna studies huvudsakliga teoretiska anknytning utan utgör endast en ingångspunkt för att göra det möjligt att närma sig en teori.

4.1 "The social life of scriptures"

Den teoretiska utgångspunkten för studien hämtas i stället huvudsakligen ifrån James Bielos och Brian Malley's teorier om evangelikal bibelläsning. I huvudsak anammas det som Bielo kallar för "the social life of scriptures" (Bielo, 2009, s. 159). Med detta menar Bielo att heliga skrifter, i detta fall Bibeln, får ett socialt liv när den interageras med. Inom bibeltrogna församlingar läses inte bara Bibeln, utan den används även. Verbet 'används' kan här tolkas som att Bibeln inte bara läses som vilken text som helst, utan Bielo förklarar att "[t]he social life of scriptures includes the propositional beliefs they encourage, the emotions and motivations they cultivate, and the practices they shape" (Bielo, 2009, s. 14). Den bibeltrognes läsning av Bibeln påverkar och formar den bibeltrognes förståelse av livet och hur det bör levas. Bibeln ses även som att vara ständigt levande och relevant. Genom att analysera respondenternas svar med denna utgångspunkt får vi möjligheten att se hur pastorerna använder Bibeln i relation till frågan om homosexualitet och få en inblick i varför de tolkar texterna som de gör.

4.2 Biblisk Ideologi

För att undersöka hur människor läser och använder sig av Bibeln menar Bielo att det är användbart att dela upp det i två kategorier som han kallar för "textual ideology" och "textual practice" (Bielo, 2009, s. 17), som framöver i denna studie kommer att refereras till som biblisk ideologi och biblisk praktik. Detta indelning av interagerandet med Bibeln i två kategorier fyller

ett analytiskt syfte samtidigt som de båda kategorierna visserligen påverkar varandra och ibland kan tyckas näst intill oskiljaktiga. Det jag kallar biblisk ideologi förklaras, lätt förenklat, av Bielo som de förväntningar som läsaren eller läsarna närmar sig Bibeln med (Bielo, 2009, s. 51). Dessa förväntningar påverkar hur läsaren tar till sig och tolkar texter. Biblisk ideologi är alltså något som existerar före tolkningen av den enskilda texten och färgar tolkningen. För pastorerna i denna studie kan till exempel deras bibelsyn ses som en avgörande del av deras bibliska ideologi. Bibelsynen påverkar de förväntningar läsaren har när hen närmar sig en bibeltext, och det förhållningssätt som läsaren har till Bibeln. Bibelsynen är dock inte den enda delen som utgör biblisk ideologi utan det kan även handla om läsarens antagande om språkets funktioner, så väl som ontologi och epistemologi.

4.3 Biblisk praktik

Den andra kategorin, biblisk praktik, har i stället att göra med de tolkningsaktiviteter som utförs för att tolka bibeltexterna (Bielo, 2009, s. 17). För tydlighets skull är det viktigt för studien att här poängtera skillnaden i begreppen tolkning och tolkningsaktiviteter. I denna studie syftar tolkning till hur de olika pastorerna förstår texterna och vad texterna förmedlar. Med tolkningsaktiviteter menas de olika sätt som pastorerna går till väga för att förstå texterna på det sätt som de gör; alltså vilka metoder de använder. En vanligt förekommande biblisk praktik är att läsa delar ur Bibeln i ljuset av andra delar av Bibeln, med andra ord, *intertextualitet*. Denna bibliska praktik präglar alla svar som pastorerna ger då ingen text läses enbart i sin ensamhet utan alltid står i relation till andra bibliska texter, men pastorerna kan göra en poäng av att göra intertextualiteten mer eller mindre tydlig. När pastorerna exempelvis läser texter ur Gamla Testamentet så gör många det i ljuset av Nya Testamentet, de låter sin tolkning av Gamla Testamentet bygga på sin tolkning av Nya Testamentet.

Ett annat exempel på en, för studien, vanligt förekommande biblisk praktik är ett sökande efter intention. Som metod för att tolka texten vänder sig många pastorer till ett sökande efter intentionen med texten. Svaret på vad intentionen är, eller vilken intention man letar efter, kan skilja sig åt men sökandet efter intention är en metod som används för att få mer förståelse för texten och dess implikationer för kristna idag. För att förtydliga så kan ett exempel som förekommer i analysen lyftas. Två pastorer läser en biblisk lagtext, båda söker efter intentionen. Den ena pastorn anser att intentionen bakom lagen har att göra med ett upprätthållande av Guds skapelseordning, den andra nöjer sig inte med denna förklaring utan menar att man även måste se till den historiska kontexten för att förstå vad den ursprungliga intentionen var med denna lag; varför förkom denna lag vid denna tid för detta folk? Pastorerna går olika vägar men de

använder båda samma bibliska praktik, ett sökande efter intentionen, och förståelsen av intentionen bakom texten är av lika avgörande karaktär för de båda pastorernas tolkningar.

Efter dessa exempel på bibliska praktiker är det värt att ta upp att som tidigare nämndes, i redogörelsen för tro inom pingströrelsen, så finns det inom pingströrelsen en syn på varje lokal församling som suverän och därmed finns det inga egentliga allomfattande stadgar vad gäller trosbekännelser eller doktriner. Även om denna enhetlighet inte existerar så anammar denna studie Malleys (2004, s. 73) och Bielos (2009, ss. 49-53) syn av läsningen av Bibeln som att alltid påverkas av så väl en lokal som en samfundsövergripande tolkningstradition. Dessutom är pingströrelsen nära besläktad med och har historiskt sätt hämtat inspiration ifrån den amerikanska evangelikala bibelsynen vilket gör att Bielos och Malleys teorier är applicerbara i den svenska pingstkontexten. Trots att väldigt lite överenskomna delade doktriner existerar så går det att finna spår av en enhetlighet om man ser till den bibelsyn som beskrevs i bakgrunden. Inom pingströrelsen ser man på Bibeln som en text som måste tolkas men inte är öppen att fritt tolka som man vill, vilket ger tecken på en tolkningstradition inom pingströrelsen.

4.4 Literalism

En vanligt förekommande benämning av en bibelsyn likande den som beskrivs finnas inom pingströrelsen är bokstavstroende, det som på engelska kallas för literalism. Denna bibelsyn brukar ofta talas om och förstås som en tolkningspraktik, men denna studie positionerar sig med Malley i antagandet om att en sådan relation till Bibeln inte kan liknas med en tolkningspraktik (Malley, 2004, s. 73). Av denna anledning, och även på grund av den nära relationen till den amerikanska kontexten, väljs därför i stället att förklara den bibelsyn som Pingst – FFS framställt som evangelikal.

Som tidigare förkunnat så tar denna studie avstamp i receptionsteorin, och receptionsteorin motsäger existensen av literalism då den hävdar att mening skapas i mötet mellan läsaren och texten. Studiens hållning är att i varje möte med en text sker ett tolkningsarbete, även i de mest banala fall, och denna tolkning sker i en specifik situation i en specifik kontext. Eftersom läsaren är med och skapar mening, i och med sitt tolkande av texten, så kan inte denna teori ställa sig bakom existensen av en rent bokstavstrogen tolkning av en text. Studiens bibliska ideologi skiljer sig alltså från de flesta informanternas.

För att förtydliga detta kan ett exempel relevant för denna studie lyftas. I *Bibel 2000* står det skrivet: ”Du får inte ligga med en man som en man ligger med en kvinna; det är något avskryvärt” (3 Mos, 18:22). När vi läser denna mening kräver det tolkning på flera olika nivåer

men vi stannar här vid den mest banala och orden ”ligga med”. Även om det kan verka tydligt av meningsbyggnaden och sammanhanget att detta handlar om sexuellt umgänge så kan man enligt min mening, och som jag förstår det även Malleys, inte säga att det inte kräver tolkningsarbete att nå denna slutsats. Orden kan ju trots allt betyda olika saker i olika situationer, i en annan situation hade det exempelvis kunnat handla om akten att ligga ned för att sova.

Malleys huvudpoäng är att literalism inte är en tolkningsmetod, eftersom en sådan hållning inte säger något om hur Bibeln ska läsas, utan Malley ser det snarare en symbolisk benämning (Malley, 2004, s. 103). Dock vill denna studie inte fastna i synen på literalism som att endast utgöra en identitetsmarkör. Identitetsaspekten ses som en integral del av relationen till Bibeln, men inte den enda. Här vill jag nyansera bilden något genom referens till Susan Friend Harding, som i sin hyllade bok, *The Book of Jerry Falwell*, undersöker det språkliga användandet som kom att leda fundamentalistiska protestanter till en ökad närvaro i den sociala och politiska sfären. Ifrån Hardings undersökning tar denna studie med sig hennes beskrivning av att bibeltrogna läsare inte *tror* att Bibeln talar sanning, utan de *vet* att den gör det, att den *fortsätter* göra det, och att Gud genom Bibeln talar till dem (Harding, 2000, s. 272). Anledningen till att denna studie inte vill stanna vid synen av literalism som endast en identitetsmarkör är att det ändå förmedlar något om relationen till och synen på Bibeln som är relevant för denna studies syfte. Som Engberg skriver så kan man i en sådan syn på Bibeln se ett antagande om ”the ability of language to accurately reflect inner states, intentions, and identities” (Engberg, 2020, s. 154). Detta antagande minskar klyftan mellan språk, verklighet och text; språket ses som att kunna vara otvetydigt, texten kan tala direkt till verkligheten och läsaren kan ta till sig texten utan att påverkas av tolkande.

4.5 Auktoritet, Intertextualitet och Relevans

Tre delar av biblisk ideologi och praktik bland evangelikala kristna som Bielo nämner är *auktoritet*, *intertextualitet* och *relevans*. Som vi sett tilldelar man inom pingströrelsen Bibeln en absolut auktoritet: ”Hela Bibeln är Guds Ord, och vårt fundament för både lära och liv” (Pingst – Fria Församlingar i Samverkan, 2023). Bibeln ses som olik alla andra böcker då den är gudomligt inspirerad. Denna hållning till Bibeln är avgörande för den bibliska ideologin och påverkar även den bibliska praktiken. I min mening blir den bibliska praktiken i relation till auktoritet synligast när det vävs samman med intertextualitet. Intertextualitet är ett brett begrepp som har att göra med hur läsare, både medvetet och omedvetet, tolkar texter med hjälp av andra texter. I studiens syfte har detta mestadels att göra med hur pastorerna läser delar av

Bibeln och tolkar dem med hjälp av andra bibeltexter. I denna bibliska praktik så kan man se tydligt vilka delar av Bibeln som tilldelas större auktoritet än andra och på så även då komma åt den bibliska ideologin. Den sita delen, relevans, nämns av både Malley (2004, s. 74) och Bielo (2009, s. 50) som den största utmaningen i tolkningsarbetet för de med en evangelikal bibelsyn. När dessa antika texter läses så måste de göras relevanta för de som lever här och nu. Bielo beskriver det som att Bibelns relevans är starkt kopplad till dess auktoritet. Bibelns ses som att innehålla eviga sanningar och är lika relevant idag som när den författades. Eftersom Bibeln ska vara 'fundament för både lära och liv' så måste den vara relevant för dagens läsare, och sökandet efter denna relevans utgör en stor del av den bibeltroges tolkningsarbete. Som framgår så har även sökandet efter relevans att göra med både biblisk ideologi och praktik, även om akten i sig är en praktik så är anledningen till akten baserad på ideologin.

I mitt sätt att se på biblisk ideologi och praktik så påverkar den bibliska ideologin både valet av bibliska praktiker och utfallet av dem, och dessutom säger den bibliska praktiken alltid något om den bibliska ideologin. Relationen mellan de både begreppen är dialektiskt, de påverkar ständigt varandra. I analysen används dess begrepp för att strukturera upp och tolka pastorernas tolkningar. Genom att titta på vilka texter pastorerna refererar till och hur de tilldelar de olika texterna auktoritet kan vi förstå något av deras bibliska ideologi och med en förståelse för deras bibliska ideologi kan vi bättre förstå deras tolkningar. Genom att även se till vilka metoder pastorerna använder för att nå sina tolkningar och vad det säger om dem får vi en än bättre inblick i hur och varför pastorerna tolkar texterna som de gör.

5 Analys

Resultatet visar att de flesta pastorernas tolkningar överensstämmer i mycket. Eftersom denna studie söker efter pastorernas personliga tolkningar av texterna ligger därmed ett stort fokus i redovisningen av resultatet på de nyansskillnader som går att urskilja mellan de olika respondenternas tolkningar.

Analysen består av tre kategorier och alla har att göra med pastorernas tolkningar och uttryck för biblisk ideologi och biblisk praktik. De två första kategorierna, *Bibelns auktoritet och Intertextualitet*, samt *Relevansgörande*, utgår ifrån teman lyfta av Bielo som vanligt förekommande och relevanta för diskussionen om evangelikal bibeltolkning. Den sista kategorin, *Det felinriktade begäret*, skiljer sig dock något eftersom den är mer specifik just för denna studie och är inkluderad på grund av den centrala roll diskussionen kring ämnet spelade för pastorernas tolkning av homosexualitet och homosexuella handlingar utifrån ett biblisk perspektiv.

5.1 Bibelns auktoritet och Intertextualitet

Den som vill förstå en troende människa, som vill följa Jesus och tror att Bibeln är rättesnöret för våra liv, så måste man också försöka förstå, 'okej, vad betyder Bibeln för dig?' Snarare än, 'ah men det är väl bara strunta i dom texterna, vi kan väl bara slänga Gamla Testamentet eller strunta i dom här jobbiga texterna'. Nej, men det går inte liksom, då överger jag på något sätt min, jag överger min överlåtelse till Jesus, liksom; att jag har sagt Jesus, du är herre i mitt liv, jag vill följa dig. Och jag tror bara det är en viktig aspekt att ha med sig. (Lukas)

Detta inledande citat ifrån pastor Lukas sätter på något sätt hela denna studie i sin kontext samt sätter tonen för den text som följer. Informanterna är pastorer inom pingstförsamlingar och har därmed en syn på Bibeln som den största auktoriteten i sina liv. Dessa informanter har en bibelsyn som bygger på att hela Bibeln är Guds sanna ord, författat av människor med Andens inspiration, "[s]å som Jesus är människa och Gud i samma person är Bibeln människors och Guds ord i samma skrift" (Teologiska nätverket i Pingst, 2005a, s. 34). Detta är mycket avgörande för analysen av materialet då målet är att förstå hur pastorerna tolkar dessa, för studien utvalda texterna, och på vilket sätt, med vilka metoder, de gör det. Denna övergripande bibelsyn anser jag går att applicera på alla informanter som deltagit i studien även om alla informanters bibelsyn i övrigt inte stämmer överens på alla punkter. Dessutom så ger denna övergripande bibelsyn, och vi kommer komma in mer specifikt på de personliga tolkningarna

inom kort, uttryck för en biblisk ideologi; en hållning till Bibeln, ett sätt att se på Bibeln som formar de förväntningar läsaren har på texten, vilka även i sin tur påverkar hur läsaren tolkar texten. Något som jag också ser som en indikator på pastorernas olika bibliska ideologier är deras val av bibelöversättning. Inför varje intervju ställdes frågan om vilken bibelöversättning de använde så att vi kunde läsa ur samma Bibel under intervjun och på så sätt underlätta samtalet. Valet av bibelöversättning att läsa ur vid intervjun var helt jämt delat då fyra pastorer valde att läsa ur *Svenska Folkbibeln* och fyra pastorer ur *Bibel 2000*. Hälften av de som valde att läsa ur *Bibel 2000* berättade dock att de i sin vardagliga läsning vände sig till *Svenska Folkbibeln* och en pastor valde att uttrycka det så att hen läser Bibeln och inte är trogen någon bibelöversättning utan läser många olika översättningar, så väl svenska som engelska. Anledningen till att jag menar att detta kan vara en indikator på pastorernas bibliska ideologi är att valet av översättning säger något om relationen till Bibeln. De olika översättningarna är präglade av olika perspektiv och ibland skiljer sig de olika översättningarna på väsentliga sätt och när man då väljer en översättning över en annan så gör man ett ställningstagande som här argumenteras för säger något om den bibliska ideologin.

När jag här framöver kommer att tala om Bibelns auktoritet i koppling till pastorernas tolkningar av bibeltexterna så är det viktigt att påpeka, och inse, att Bibelns auktoritet i studiens syfte har att göra med så väl biblisk ideologi, vilket precis förklarades, som biblisk praktik. Exakt hur det hänger samman med biblisk praktik blir synligt när man ser på hur pastorerna använder Bibeln och ställer olika delar av Bibeln emot varandra, och det är av denna anledning det här stycket har att göra med både Bibelns auktoritet och intertextualitet. Utifrån materialet insamlat under intervjuerna blev det tydligt att intertextualitet var en av de, om inte den, vanligaste metoden som användes av pastorerna för att nå sina personliga tolkningar av bibeltexterna. Jag skulle gå så långt som att säga att ingen fråga besvarades utan referens till en eller ett flertal andra bibelpassager. Över lag förekom ofta referenser till samma delar ur Bibeln på samma teman, och den vanligaste förekommande referensen var till skapelseberättelsen, men som tidigare förklarat är det inte här denna studie vill stanna utan studien intresserar sig för de nyansskillnader som dyker upp i de olika pastorernas tolkningar. Dessa nyansskillnader kan vi finna både genom att titta på hur användandet av dessa referenser skiljer sig och de andra referenserna de använde sig av som inte alla vände sig till.

De första texterna som stod i fokus i varje intervju var lagarna i tredje mosebok 18:22 och 20:13, där står det då som följer:

Du får inte ligga med en man som man ligger med en kvinna; det är något avskyvärt. (3 Mos, 18:22)

Om en man ligger med en annan man som med en kvinna, har de båda gjort något avskyvärt. De skall straffas med döden, skulden för deras död är deras egen. (3 Mos, 20:13)

Dessa korta bibelpassager ledde till ett antal olika tolkningar kring vilken roll dessa regler ur Gamla Testamentet spelar för kristna idag. I denna fråga stod pastorerna inte alls enade i sin syn på vilka lagar, om några, som gäller för dagens kristna. På detta ämne så menar pastor Matteus att ”genom kyrkohistorien har det varit en ganska vedertagen princip att ja, men det här är en moralisk lag så den har evig bärkraft medans de här det här är rituella eller ceremoniella lagar och de har ingen bäring längre”. Sättet som Matteus då menar att man kan se att lagarna ifrån första mosebok 18:22 och 20:13 gäller än idag är genom att de återkommer i Nya Testamentet:

Där är det ju vissa av de här moraliska buden från Gamla Testamentet, de blir upprepad och lyfts fram igen när vi kommer till Nya, bland annat du ska älska din nästa som dig själv. Flera av de 10 budorden upprepas. Du ska respektera dina föräldrar upprepas i Efesierbrevet sex och så vidare; och även då påbudet om att en man inte ska ligga med en man som en man ligger med en kvinna. Alltså den utlevda homosexualiteten upprepas också som att det är någonting som råder också i, så att säga, under Kristi lag, alltså under den tidsålder, om man säger det, så som vi som kristna lever i nu idag. (Matteus)

Här kan vi se flera exempel på intertextualitet där pastor Matteus lyfter ett antal olika delar ur Bibeln och specifikt Nya Testamentet för att tolka det som står i Gamla Testamentet. Samtidigt som vi då ser en intertextualitet så återspeglas även här en syn på Bibel där det Nya Testamentet har klart högre auktoritet än Gamla Testamentet. Matteus argumenterar ju för att, det som man brukar tala om som de 613 buden, som är riktade till Judarna, går att dela upp i kategorier och de moraliska bud som återkommer i Nya Testamentet gäller för kristna än idag. Här får vi syn på det som både Bielo och Malley talar om med att tolkningen är beroende och påverkas av förväntningarna som läsaren har på texten. När Matteus närmare sig lagtexter i Gamla Testamentet så gör hen det med förväntningen att om det är något som återkommer i Nya Testamentet så är det något som är relevant för oss idag. I kontrast, även om pastor Petrus ger uttryck för en liknande syn där Nya Testamentet är det som är avgörande för kristna idag så gör

hen det utifrån ett helt annat perspektiv. Petrus konstaterar nämligen kort och gott att "[d]e reglerna spelar ingen roll alls för oss idag. Det är min tolkning" (Petrus). I ett förtydligande förklarar Petrus tydligare:

Nej, jag vill inte vara för frimodig för att man ska vara ödmjuk när det gäller att förstå världens mest översatta och lästa bok, då ska man vara hyggligt ödmjuk, tänker jag. Men jag kan inte se framför mig att Paulus säger 'jo, men det här tar vi med oss, men inte det'. Men däremot så kan det ju, det kanske kan bli så i tillämpningen liksom att om du vill leva som en kristen så då är det här en god etik ungefär som jag säger med de 10 budorden ... men jag har väldigt svårt att tänka mig att vi skulle predika att Israels lag, de 613 buden, att en del av dem ska praktiseras av oss.

Tydligt blir ju här att de båda pastorerna Matteus och Petrus delar en syn på det Nya Testamentet som mer auktoritativ än Gamla Testamentet men det tar sig uttryck på väldigt olika sätt. Trots att deras tolkningar skiljer sig så avsevärt att den ena säger att de moraliska buden gäller även för oss och den andra att dessa gammaltestamentliga lagar inte spelar någon roll för kristna idag så kan man se att tolkningarna inte ligger helt ifrån varandra. Matteus menar ju att vissa av dessa lagar gäller för kristna idag eftersom de återkommer i Nya Testamentet, och även om Petrus inte vill säga att dessa lagar är gällande än idag så menar han på att det kan råka bli så att om du vill leva som en rättfärdig kristen så håller du de här buden. Matteus accepterar Gamla Testamentets regler utifrån deras återkommande i Nya Testamentet medan Petrus verkar mena att det kan vara så att dessa bud kan ingå i vad det betyder att leva som rättfärdig kristen idag, men den kristne ska inte blicka tillbaka till Gamla Testamentets lagar i sökandet efter etiken, den finns i Nya Testamentet. De splittras i synen på hur man bör läsa det Gamla Testamentet men enas båda i synen på det Nya Testamentets auktoritet över det Gamla Testamentet. Det visar på en tydlig skillnad i biblisk ideologi som ändå leder dem till en enad syn på Nya Testamentet. Även om skillnaden kan tyckas vara minimal eftersom det kan leda till samma utgång så är de teologiska skillnaderna i dessa tolkningar väsentliga.

Ett annat perspektiv på hur dessa lagar ska förstås för kristna idag lyftes av pastor Titus som förklarar sin syn på applicerandet av det Gamla Testamentets lagar på kristna idag på följande sätt:

När jag läser dom alla olika listor på alla möjliga olika lagar i Gamla Testamentet då är min fråga alltid vad intentionen med de här lagarna, alltså varför var de viktiga i den tiden? ... I stället för att titta på exakt vad lagen säger, försöka förstå, varför behövde

det här regleras? Varför skulle det finnas en lag kring det här kring det här ... Alltså varför den lagen finns, utifrån det försöka förstå, är den relevant för oss idag. Eller finns det någon poäng med den idag? ... Jag skulle inte plocka någon av de här enskilda lagarna direkt till oss utan att försöka förstå vad intentionen är. (Titus)

Pastor Titus skiljer sig här ifrån både Matteus och Petrus i sitt sätt att försöka förstå lagarnas roll idag. Matteus och Petrus går direkt till frågan om lagarnas applicering och kommer där fram till olika svar över om de är gällande för kristna idag eller ej. Man kan säga att Titus går runt den frågan och direkt i stället ställer sig frågande till vad det är som de här lagarna försöker förmedla, varför var det något som behövde regleras? Titus uttrycker att när vi har fått en förståelse för varför detta behövde regleras, först då kan vi se hur lagarna är relevanta för kristna idag. Den bibliska ideologi som pastor Titus ger uttryck för här är mer kontextuell än de som vi såg ifrån både Matteus och Petrus. Det kan också tyckas, av det utvalda citatet, att det är så att Titus bibliska ideologi även är mer intentionsinriktad men det skulle jag inte mena är en rättvis representation. Alla tre är intresserade av intentionen, men skillnaden, så som jag förstår det, ligger i att Matteus och Petrus inte ifrågasätter intentionen eftersom de utgår ifrån att det är kopplat till Guds skapelseordning medan Titus inte nöjer sig där utan vill gräva vidare och undrar varför dessa lagar tillkom i den tid, situation och kontext som de gjorde. Titus sökande efter intentionen bakom lagarna ger uttryck för en biblisk ideologi som kan sägas stå i kontrast till den gängse tolkningstraditionen som finns inom Pingst – FFS vilket pastor Titus själv säger under intervjun: ”Jag vet ju att jag inte har en klassisk pingst-teologi på de här frågorna”. I sitt sökande efter relevans uppstår en krock mellan sökandet och literalismen vilket kommer att diskuteras vidare senare i texten under kategorin ’Relevansgörande’. Här kan vi i stället stanna vid frågan om vad detta säger om Titus bibliska ideologi och praktik i relation till auktoritet och intertextualitet. Det måste tydliggöras att det inte bör tolkas som att Titus, i och med sitt sökande efter intentionen, ifrågasätter Guds auktoritet. Detta skulle vara en grov missrepresentation, Titus ifrågasätter inte Gud utan den traditionella tolkningen. Det är lika uppenbart för Titus som för Matteus och Petrus att Gud har givit folket dessa regler och att Gud har en intention med dem. Av denna anledning går det inte att hävda att Matteus eller Petrus ger Gud eller bibelordet högre auktoritet än vad Titus gör. Matteus och Petrus har funnit vad de anser är svaret på Guds intention med dessa regler och Titus söker fortfarande. De söker med hjälp av olika bibliska praktiker till följd av deras olika bibliska ideologier.

För att exemplifiera skillnaden i sökandet efter intentionen som en konsekvens av olika bibliska ideologier kan vi kontrastera Titus bibliska ideologi med den pastor som verkar skilja sig mest

ifrån Titus, nämligen Filemon. Titus uttrycker flertalet gånger under intervjun att dessa texter är svårtolkade och att det finns ett behov av djupgående bibelstudium, och förståelse för den dåtida kontexten, för att komma till grund med dessa texter. I de båda pastorernas tolkning av Korinthierbrevets sjätte kapitel så är skillnaden i deras tolkning tydligt. Som en respons på att andra ifrågasätter rimligheten av att översätta *arsenokoitai* till homosexualitet svarar Filemon:

Här finns det ju många som fullständigt vantolkar och försöker vränga det här bibelstället på så många olika sätt och vis så att man behöver vara lite påläst för att bemöta alla de här förvrängningarna. För att man förvränger Bibeln för att få in sin egen åsikt snarare än att bara låta bibelordet säga det det säger. Alltså bibelordet är egentligen otroligt tydligt ... för en jude så finns det liksom ingen undran vad Paulus menar, det är hans ord för homosexualitet. (Filemon)

En grundlig undersökning av ordet *arsenokoitai* kommer inte gås in i här eftersom inte stå direkt i linje med studiens egentliga fokus men en snabb genomgång för att förstå kontexten för detta uttalande är berättigat. *Asenokoitai* är ett ord skapat genom en sammansättning av de två orden *arsen* (manlig, adjektiv) och *koite* (säng, substantiv/verb) och Paulus användande av det sammansatta ordet i Nya Testamentet är det äldsta bevarade. *Koite* betyder ordagrant säng men används i Bibeln, och andra äldre och dåtida källor, inte bara som ett substantiv utan även som ett verb liknande engelskans 'to bed someone', alltså 'att ligga med någon'. Flertalet som forskat på ämnet menar att en översättning till homosexualitet är felaktig eftersom de menar att ordet syftar till pederasti eller tempelprostitution (Caldwell, 2010, s. 66; Gnuse, 2015, s. 79; Greenbaum, 2017, s. 82; Miller, 2014, s. 13; Svartvik, 2006, s. 295–7; Weiss, 2014, s. 124–126). Trots att *arsenokoitai* verkar vara ett ord myntat av Paulus så finns det exempel på äldre liknande sammansatta ord, så som *mētrokoitēs*, *mētro* (moders) *koitēs* (att ligga med), vilket flitigt refereras till i relation till Oidipus som, enligt berättelsen, omedvetet låg med sin moder. Dessutom menar flertalet av de, för denna studie, intervjuade pastorerna att Paulus skapande av detta ord genom en hopslagning av de två grundorden är en tydlig referens till tredje mosebok 18:22 och 20:13, där de båda grundorden förekommer. Förståelsen av dessa texter befäster och förstärker på så sätt läsningen av de nytestamentliga texterna.

Efter denna korta utläggning återvänder vi till det som står mer direkt i linje med studiens syfte, det vill säga, pastor Filemons uttalande om att man bör "låta bibelordet säga det det säger. Alltså bibelordet är egentligen otroligt tydligt". I detta uttalande verkar det som att Filemon söker en literalistisk läsning av Bibeln då det antyds att det finns *en* mening och att det finns sätt att läsa det som gör att meningen framstår tydligt. Filemon verkar argumentera för att dessa texter talar

sitt tydliga språk om man låter ”bibelordet säga det det säger”. Enligt Malley's syn på literalism så kan man säga att Filemons ställningstagande i denna fråga är en tydlig identitetsmarkör som visar att Filemon litar på Bibelns ord och värderar det högt, vilket då menas skilja hen ifrån de ”som fullständigt vantolkar och försöker vränga det här bibelstället”. Dock ska vi inte endast stanna vid synen på detta som en identitetsmarkör. Bakom detta uttalande ligger även ett antagande kring språkets funktion som är avgörande för Filemons bibliska ideologi. En literalistisk läsning förutsätter antagandet att läsaren kan ta till sig texten utan ett behov att tolka. Med denna inställning kan man, likt pastor Filemon, avfärda andra tolkningar som vantolkningar. Notera att jag här skriver andra tolkningar, detta är ett resultat av att denna studie inte utgår ifrån en syn på literalism som en biblisk praktik eftersom studien tar sitt avstamp i receptionsteorin som förkunnar att mening skapas i mötet mellan texten och läsaren. Av denna anledning är även Filemons sätt att läsa Bibeln en tolkning. Den literalism som Filemon gör uttryck för är alltså inte en tolkningspraktik utan snarare en identitetsmarkör, och än viktigare för studiens syfte, en del av Filemons bibliska ideologi; en förutsättning för hur Filemon närmar sig och tolkar texterna.

Pastor Filemons hållning står i tydlig kontrast emot pastor Titus tidigare beskrivna syn på Bibeln och kan ses som ett exempel på den kritik som Titus lyfter emot andra inom pingströrelsen i den följande beskrivningen av sin bibeltolkning:

Min bibeltolkning är inte att vi måste tolka exakt som Paulus tolkade. Däremot behöver vi förstå, vi kan inte bara tolka hur som helst. Det måste finnas en logik i det, men jag tycker man alldeles för ofta i min kristna rörelse plockar de här exakt orden för vad det står och inte mer kollar, vänta vad är intentionen? Sen kan det vara så att orden som dom står också är viktiga men jag vill börja i intentionen. Vad är grunden? Vad är orsaken till att ta upp det här? (Titus)

Titus visar här tydligt en syn på Bibeln som en text som måste tolkas för att förstås och tolkningen måste enligt Titus även ta hänsyn till kontexten som texterna skrevs i vilket kan sägas gå emot en strikt literalistisk läsning av Bibeln. Kritiken pastor Titus riktar är dock ifrågasättbar eftersom lika lite som de andra kan beskylla Titus för att gå ifrån Guds ord kan Titus beskylla de andra för att inte söka efter intentionen. Skillnaden ligger ju, som tidigare nämnt, i att de andra anser att de har funnit intentionen. Titus uppfattning om Gud, som är en del av hans bibliska ideologi, är att Gud älskar alla och inte diskriminerar, vilket då även såklart inkluderar homosexuella. När pastor Titus närmar sig de för studien relevanta bibelpassagerna

med denna syn på Gud så blir det svårt att få ihop det med ett förbud emot homosexualitet eller homosexuella handlingar, därför söker Titus vidare efter intentionen bakom dessa texter.

I denna del har vi hittills utforskat pastorernas syn på Bibelns auktoritet samt vägande av vissa delar av Bibeln emot andra. Utifrån pastorernas utläggningar har vi exempelvis sett att Nya Testamentet tilldelas mer auktoritet än Gamla och hur olika bibliska ideologier påverkar den auktoritet man tilldelar olika delar av Bibeln. Något som inte får glömmas i denna diskussion om vilka delar av Bibeln som erhåller mer auktoritet än andra är att detta är väldigt kontextbundet. Pastorerna tilldelar vissa delar av Bibeln högre auktoritet i olika frågor. De diskussioner som förts med pastorerna har för det mesta kretsat kring homosexualitet och deras tolkningar är därmed ofta färgade av ett fokus på sexualmoral. Därmed får de texter som har att göra med sexualmoral en större auktoritet i dessa samtal. Detta innebär inte att pastorerna anser att dessa är Bibelns viktigaste texter, i många andra sammanhang skulle dessa texter ha väldigt begränsad relevans. Man ska alltså därför vara försiktig med vilka slutsatser man drar utifrån pastorernas användning av de olika texterna men samtidigt är det intressant, och viktigt för analysen, att titta på de mönster som uppstår.

Avslutningsvis visas här att gränsdragningen för intertextuell auktoritet inte alltid är så tydlig, och inte alltid går mellan de två testamentena, utan även inom. Ett vanligt exempel på den intertextuella auktoriteten inom det Nya Testamentet, som var vanligt förekommande hos pastorerna var är synen på Jesus auktoritet. I pastorernas läsning tilldelas Jesus uttalanden och handlingar en högre auktoritet än andra delar inom Nya Testamentet. Pastorn Filip nämner detta som ett exempel på det som i denna studie kallas för biblisk praktik.

Sen har vi en [sic] fortsatt viktigt bibeltolkningsredskap. Det är att vi låter Jesus kommentera, alltså vi, på samma sätt som jag har glasögon på mig nu för att se dig och kunna läsa så kan man ju ha olika glasögon på sig. Ibland sätter man på sig sin samtids glasögon och då är det inte alltid att man ger Bibeln, alltså, det är inte alltid, det är ungefär som jag tycker att du, när du säger någonting, ska få förklara vad du menar. Om du säger någonting som inte är begripligt, då ska inte jag förklara vad du menar. Jag ska inte lägga meningen i din mun utan jag ska fråga dig vad menar *du* med det? (Filip)

Det pastor Filip beskriver här visar tydligt på att den distinktion som görs i denna studie mellan biblisk ideologi och biblisk praktik inte alltid är så tydlig och därmed inte alltid giltig. Dessa två delar påverkas av varandra och har ibland att göra med samma sak. I detta fall indikerar Filips uttalande i relation till Jesus något om såväl den bibliska ideologin som den bibliska

praktiken. Pastor Filip själv talar om det i termer av biblisk praktik, då att låta Jesus kommentera texterna används som ett bibeltolkningsredskap, alltså en metod för att läsa och förstå texterna. Därutöver säger även detta något om Filips bibliska ideologi då att låta Jesus kommentera texterna, och ta hänsyn till de kommentarerna, visar på hur Filip närmar sig texten med tanken om att Jesus uttalanden och handlingar står över många andra delar av Bibeln.

Intressant med detta uttalande är även liknelsen som görs, där Filip menar på att man själv ska få förklara sina tvetydliga uttalanden. Här argumenteras för att detta uttalande bör ses i relation till Teologiska nätverket i Pingsts liknelse i syfte att förklara Bibelns natur: ”Så som Jesus är människa och Gud i samma person är Bibeln människors och Guds ord i samma skrift” (Teologiska nätverket i Pingst, 2005a, s. 34). Liksom pastor Filip menar att jag, eller vilken person som helst, ska få förklara mina tvetydliga uttalanden så är min förståelse av det Filip menar att eftersom Jesus är Gud så är det rättvist att låta Jesus förklara de tvetydigheter som uppstår i Bibeln. På så sätt vänder man sig till den störta auktoriteten, Gud själv. Därmed är att vända sig till Jesus uttalanden och handlingar i Bibeln i syfte att söka svar på tvetydigheter i Bibeln likställbart med att vända sig till Gud och fråga ”vad menar *du* med det?”.

Även pastor Lukas vänder sig till Jesus auktoritet om än på ett mindre tydligt sätt:

Ibland har våra svenska och kanske andra språks översättningar ibland framställts som att kvinnan är någon typ utav bihang till mannen. Men om man gräver lite djupare så ser man snarare att kvinnan skapas, alltså de är medhjälpare till varandra; jämlikar, olika absolut, men jämlika och de behöver och är beroende av varandra. Och jag menar även tittar man i Jesu liv så tänker jag att när jag läser Bibeln så uppfattar inte jag att Bibeln har särskilt stora problem med kvinnor och kvinnor i ledande ställning. Däremot så har kyrkan historiskt haft det ... det uppfattar jag inte är någonting som ligger i guds skapelse. (Lukas)

När pastor Lukas här diskuterar kvinnors ställning i relation till mannen så tillåter Lukas Jesus att kommentera Bibeln likt pastor Filip talade om. Lukas har ställt sig frågan, vad säger Bibeln om kvinnors rättigheter och om kvinnor i ledande ställning? I sitt besvarande av denna fråga vänder sig pastor Lukas till Jesus för att se hur han förhöll sig till kvinnor och menar på att inget belägg i Jesus liv finns för att kvinnor ska vara underordnade männen eller inte kunna inneha ledande ställningar i kyrkan. De restriktioner som kvinnor mött i kristna sammanhang målas i stället upp som att vara resultat av det patriarkala system som är kulturellt betingat snarare än en del av Guds skapelseordning. Enligt pastor Lukas tolkning så skapade Gud kvinnor och män

som jämlika och Jesus sätt att behandla alla oavsett könstillhörighet, härstamning eller social status jämlika återupprepar Guds hållning till människan. Jesus ses här som en högre auktoritet än till exempel Paulus, som vid flera fall uttalar sig negativt om kvinnors rättigheter i den kristna församlingen:

Gud är inte oordningens Gud utan fridens. Liksom överallt i de heligas församlingar skall kvinnorna tåga vid sammankomsterna: de har inte lov att tala utan skall underordna sig, som också lagen säger. (1 Kor, 14:33–34)

Kvinnan skall ta emot undervisning i stillhet och alltid underordna sig. Att själv undervisa tillåter jag henne inte och inte heller att bestämma över mannen, utan hon skall hålla sig tyst och stilla. (1 Tim, 2:11–12)

I pastor Lukas sätt att diskutera kring ämnet och de slutsatser som nås syns att Jesus exempel ges större auktoritet än Paulus skrivelser. Trots sin betydelse inom kristendomen och för dess utveckling var ju Paulus trots allt bara människa, Jesus är Gud. Likt nämndes tidigare i relation till pastor Filip så ser vi här att Lukas bibliska ideologi färgas av synen på Jesus och därmed påverkar hur olika bibelpassager tilldelas auktoritet i frågor. Dessutom används Jesus inte bara för att direkt kommentera på frågor utan även som en symbol för efterliknande, genom att behandla alla jämlikt visar Jesus på att Guds mening är att alla är jämlika.

I pastorernas läsning och tolkning av dessa korta bibelpassager så kan man se prov på de olika bibliska ideologier de använder för att organisera sin läsning och de olika bibliska praktiker som de använder sig av för att nå sin tolkning. Under denna kategori skiljer sig de flesta läsningarna mestadels till följd av pastorernas olika bibliska ideologier. Alla delar en grundläggande syn på Bibeln som att vara rättesnöret för deras liv och den största auktoriteten. Däremot har det visats skillnader i vilka delar av Bibeln man använder för att nå sin tolkning och en spridning i vilken auktoritet man tilldelar olika delar av Bibeln och hur man gör det.

5.2 Relevansgörande

Enligt Brian Malley är just relevansgörandet den största utmaningen för människor med en evangelikal bibelsyn (Malley, 2004, s. 119). Alla pastorer med en sådan bibelsyn är i behov av att göra Bibeln relevant för de som lever idag, men i relevansgörandet finns det en intressant spänning. Samtidigt som Bibeln ska göras relevant för de som lever här och nu så måste man akta sig så att man inte bara anpassar sig efter nutiden. Pastor Jakob uttryckte det under intervjun som att man måste undvika att bli ett ”vindflöjel som följer med tidsandan på alla områden”. Med den övergripande bibliska ideologi som finns bland pingstpastorerna kan man inte bara

välja att följa samhällets utveckling i alla frågor utan att det finns goda bibliska grunder för det. Jakob förklarar det som att:

Vi måste leva i dialog med vår samtid och det finns anledning att ompröva en del. Alltså det är ju inte våra tolkningar som vi ska vara trogna mot utan bibelordet och bibelordet kan få en ny tolkning, men då måste det finnas grund för det i bibeltexterna. (Jakob)

Denna förklaring är inne och nuddar på en av de delarna som Malley menar är en utmaning för evangelikala läsare av Bibeln. Målet är att följa Bibelns ord och ordna sitt liv efter det, men om man ändrar sin tolkning, hur kan man då lita på att tolkningen och bibelordet överensstämmer? Malley menar att mycket av den evangelikala läsningens legitimitet och tillförlit riskerar att ifrågasättas då man ändrar sig i tolkningsfrågor, "[i]f the traditional beliefs are not "what the Bible says" any more than a host of alternative beliefs, then they lose their appeal" (Malley, 2004, s. 120). En naturlig följd av att utge sig för att vara den som talar sanningen men sen ändrar sin tolkning är att folk kan komma att ifrågasätta både ändringen och den nya tolkningen. Om den tidigare hållningen var sann finns det ingen anledning att ändra, om den nya hållningen beskrivs som sann så var den tidigare hållningen falsk, och om man hade fel förut hur kan man då lita på den nya hållningen? Ett sätt som man inom pingströrelsen har bemött detta problem är, som beskrevs i bakgrunden, att man betonar Bibelns dubbla natur som samtidigt färdigskriven och inte helt utforskad, "I Gamla och Nya Testamentet har Gud sagt oss allt, men vår förståelse av denna uppenbarelse växer hela tiden" (Teologiska nätverket i Pingst, 2005a, s. 15), vilket har lett till att ett antal traditionella tolkningar har kommit att ändras, så som synen på kvinnor i ledande roller.

Detta är ett resultat av att, som Malley säger, literalism inte är att se som en biblisk praktik eftersom det inte erbjuder något egentligt sätt att tolka texterna. Att säga att man ska följa Bibelns ord så som de är skrivna är inte en biblisk praktik eftersom för att följa Bibelns ord måste de först tolkas. Däremot så ska literalismen, enligt min mening, ses som en del av den bibliska ideologin eftersom det säger en del om läsarens inställning till texten. En literalistisk läsning av Bibeln bygger på en föreställning om hur språk fungerar och mening skapas. En sådan bibelläsning grundar sig på ett antagande om att det finns en förbestämd mening i Bibeln som läsaren kan ta till sig utan behovet av tolkning. Antagandet är alltså att läsaren inte behöver tolka texten om den läser texten som den är menad att läsas.

Det intressant här, med tanken på den förbestämda meningen, är att det ofta inom evangelikala sammanhang finns en syn på Bibeln som att vara relevant just för den enskilda personen, folk

finner mening i Bibeln som stämmer överens med deras egna erfarenheter. Är detta ett ifrågasättande av den förutbestämda meningen? Jag skulle säga att det kan ses som det, eftersom det inte är säkert att det som gör Bibeln relevant för den ena gör den relevant för den andra. Dock saknas här en distinktion som kan komma att ändra mitt antagande, skiljandet mellan Bibeln, och bibelförfattarnas, mening och den mening som det har för den läsandes liv. Malley skriver om detta som skillnaden i syn på 'meaning' (mening) och 'intent' (författarmening) och att för den evangelikale läsaren kan dessa existera jämsides utan att ifrågasätta varandra (Malley, 2004, s. 111). Texterna är alltid färgade av författarens mening men de kan också komma att fylla en annan mening för läsaren just där och då, för att det knyter an till dennes liv på något sätt.

Ett par vanliga metoder som pastorerna använde för att göra texterna relevanta för idag var liknelser och anknytningar till sina egna liv. Ett exempel på detta kan vi hämta ifrån pastor Matteus diskuterande kring begär:

En människa kan inte styra vad man väljer eller inte väljer att bli attraherad av lika lite som en människa, jag kan inte styra att, jag inte gillar lakrits ... Men nu blir det ju en jättehaltande liknelse. Jag bara tog det som exempel, men frågan är inte om jag gillar lakrits eller inte. Frågan är vad gör jag av min craving efter lakrits så att säga. Alltså väljer jag att leva ut på det, eller se det som att, nämen jag tror att det finns någon som vet mer än jag, någon som vet bättre än jag, som har talat ut i det som är, summa summarum, hans kärleksbrev till mig. (Matteus)

Som pastor Matteus själv nämner så är detta inte en perfekt liknelse men den är ändå användbar för att Matteus ska kunna förklara sin syn på begär. Den homosexuelles sexuella begär är såklart inte jämförbart med begär för godis, men liknelser behöver inte alltid stämma perfekt för att få fram sin poäng. Det Matteus gör här är att hen tydliggör varför dessa regler är något som är relevant för kristna idag. Enligt Matteus handlar det inte om ifall det går att ha en kärleksfull relation som homosexuell, det är jag övertygad om att hen är medveten om, utan det handlar om att leva efter det man uppfattar som Guds plan. Matteus syn på synd, som förklaras tydligare i nästa avsnitt, har att göra med att människan inte litar på Guds ord och Guds plan utan vänder sig ifrån den och följer sina egna begär.

I relation till frälsning nämner båda pastorerna Matteus och Lukas hur Bibeln talar direkt till varje människa utan undantag:

Paulus säger ju då i vers 11 ”sådana har några av er varit, men ni har tvättats rena, ni har blivit helgade, ni har förklarats rättfärdiga i Herren Jesu Kristi namn och i vår Guds Ande”. Jag tycker det är intressant att Paulus kan prata om en människa som syndar massa, en människa som har jättemycket tokigheter på gång i sitt liv, han skulle kunna skriva detta till mig, men så kan han säga, du har *varit* sånhär, men du har blivit tvättad ren. Jag tror Paulus här sätter, här sätter Paulus fingret på skillnaden just i vad det innebär att leva *i* synd *oomvänd* och att vara *omvänd* och att älska Jesus, men att man syndar dagligen och att man misslyckas på vägen gång efter annan. (Matteus)

Alla gånger när de här synderna eller andra synder nämns i, särskilt Nya Testamentet, så följs det av en chans till upprättelse. Det följs av en chans till frälsning och jag tycker också det är någonting starkt i att så här att jag kan känna igen mig. Jag menar, jag kanske är en tjuv, eller jag är girig, eller drinkare, förtalare. Bibeln är inte främmande för mig den duckar inte mig eller den skäms inte för mig. Den nämner mig till och med här, men även jag [sic] liksom finns det nåd för. (Lukas)

Båda pastorerna Matteus och Lukas gör, i dessa citat, kopplingen till sig själva och sina egna liv. Läsandet och tolkandet av andra synder står alltid i relation till att alla människor syndar och är i ständigt behov av nåd. Genom att göra kopplingen till sina egna liv gör de texterna relevanta för sig själva, men samtidigt kan man även se detta som ett uttryck för deras position som pastorer. När pastorer visar på och är tydliga med att även de syndar och att dessa texter därmed är relevanta för dem så gör detta texterna relevanta för medlemmarna i församlingen. De som går till församlingen går knappast dit med tanken om att de lever perfekta liva och är mer rättfärdiga än pastorerna, så genom pastorernas koppling till sina egna liv så erbjuds dessa texter mer relevans både för dem själva och för medlemmarna i församlingarna. Båda två tar rollen som att vara den tilltalade syndaren. Pastor Matteus vänder sig till behovet av att inte vanemässigt leva i synd. Människan kommer alltid att synda men det viktiga är att det alltid finns en möjlighet till upprättelse så länge som människan har som intention att följa Jesus och leva efter hans exempel. Pastor Lukas däremot, antar en än mer direkt roll som den tilltalade syndaren och visar genom detta att Bibeln inte diskriminerar eller exkluderar, alla är inbjudna att ta del av Guds nåd. Resultatet av Lukas än mer direkta angreppssätt framför tydligt den poäng som nämns i *Bibelsyn & Bibelbruk*: ”Gud kliver rakt in i vår värld för att inleda en dialog med oss. Han börjar inte kommunicera med människan först när hon är fri från sina brister, utan möter oss där vi är i vår synd och trasighet” (Teologiska nätverket i Pingst, 2005a, ss. 17-18).

Genom detta sätta att tala om och förhålla sig till Bibeln och dess texter så framför pastor Lukas tydligt varför hen menar att Bibeln är relevant än idag.

Utmaningen med att göra dessa texter, som är författade för mycket länge sedan i dåtidens kontext, relevanta idag kan även utgöra problem. I förra avsnittet nämndes att pastor Titus i sitt relevansgörande kan sägas hamna i en konflikt mellan relevansgörandet och literalismen som ett resultat av att Titus i sitt försök att se hur, eller om, lagarna är relevanta för kristna idag letar efter intentionen bakom lagarnas tillkomst. När pastor Titus söker efter varför det, i tredje mosebok 18:22 och 20:13, var nödvändigt att reglera det sexuella beteendet så görs det genom att se till den dåtida kontexten. Titus menar att förståelsen för varför reglerna uppkom i den situation de gjorde är avgörande för att kunna se om de är relevanta för oss idag. Som tidigare nämndes så kopplade de flesta andra respondenterna intentionen till ett upprätthållande av Guds skapelseordning men Titus ger inte uttryck för att tolka det på samma sätt. Titus hamnar i detta läge i en svår balansgång mellan den evangelikala läsningen av Bibeln och sökandet efter relevansen för idag. För Titus verkar det som att de båda inte går att uppfylla på samma gång och hen landar i slutsatsen att: ”Jag kan inte säga rakt ut att de absolut inte har något med vår tid att göra, men jag kan inte heller säga så här, de har med vår tid att göra”.

Intressant med detta är att de båda pastorerna Titus och Jakob som når två olika slutsatser, på en nivå, använder sig av samma bibliska praktik. De söker båda efter intentionen bakom lagarna för att se om de är relevanta idag, Jakob finner intentionen i skapelseordningen och menar därför att det är relevanta än idag, men Titus menar att hen skulle behöva se närmare på den dåtida kontexten och höra med sådana som har forskat på ämnet och folkets dåtida kultur för att finna intentionen bakom lagarna. I min uppfattning så är den största skillnaden i Titus och de andra pastorernas tolkning ett resultat av deras bibliska ideologi. För att göra detta ännu tydligare så kan vi titta på hur Titus ser på skapelseberättelsen, för häri återfinns det som jag menar skiljer pastor Titus mest ifrån de andra informanterna i sin tolkning av de texter som lästs för studien. I relation till det vanligt förekommande argumentet, att terminologin i romarbrevet är hämtad ifrån skapelseberättelsen och att man därigenom kan uttyda att Paulus syftar till att förtydliga skapelseordningen säger pastor Titus följande:

Jag förstår hur man gör när man kopplar till skapelsen, jag tror att skapelsen är en viktig text för att förstå vilka vi är, vad en människa är, men jag tror inte den rymmer allt av vad en människa är. (Titus)

Redan här kan vi antyda något som kommer bli tydligare senare i texten, att pastor Titus inte verkar se skapelsen som att den måste vara normerande för synen på relationer och äktenskap. Tidigare har nämnts att pastorerna ser på Nya Testamentet som innehavande en större auktoritet än Gamla Testamentet, vilket här får erkännas är en sanning med modifikation. Över lag stämmer detta uttalande, men vad gäller relationer och äktenskap så är den traditionella tolkningen inom pingströrelsen, som även framförs av nästan alla andra pastorer i denna studie, att skapelseordningen är normerande. Eftersom skapelseordningen lyfts även i Nya Testamentet går det att argumentera på ett liknande sätt som gjordes i avsnittet om auktoritet, att den får sin auktoritet utifrån att den nämns även i Nya Testamentet. Dock anser jag inte att det verkar som att pastorerna lutar sig mot Nya Testamentet när de talar om skapelseordningen utan den framställs som att ha en egen auktoritet oberoende Nya Testamentet. En tendens till detta kan vi se i följande uttalande ifrån pastor Johannes: ”Gud blir referenspunkten här och skapelseberättelse blir referenspunkt för vad som är naturligt utifrån vad gud har tänkt ifrån början”. Skapelsen beskrivs som att ge uttryck för Guds egentliga plan, hur allt var tänkt att vara, innan syndafallet. Som konsekvens av Adam och Evas ursprungliga synd, då de trotsade Guds ord och åt av kunskapens frukt, är människosläktet bestraffad med synden och detta är det som kallas för syndafallet. I detta fall så tolkar pastor Johannes nytestamentliga texter med referens till den gammaltestamentliga skapelseberättelsen på ett sätt där skapelsen framstår som att ha auktoritet utifrån att det utgör Guds ursprungliga plan.

Denna syn på skapelsen absoluta auktoritet i dessa och andra frågor delades inte av pastor Titus som i frågan om skapelsen normerande roll för relationer och äktenskap sade följande:

Det blir ett problem med äktenskapssynen eftersom äktenskapssyn anses komma ifrån skapelseberättelsen med man och kvinna och man argumenterar om det utifrån det, och då blir det ett jättestort problem. Och därför vill ju inte Pingst centralt ändra sin äktenskapssyn, för då anser man att man går emot Bibeln. Men om man inte tog den som grund för sin äktenskapssyn utan mer den här typen av text liksom [1 Kor, 7]. Då skulle man ju kunna säga så här, ja, men det viktigaste är att det finns ett en stabil ram kring ett förhållande. Det är vad Bibeln säger och då spelar det ingen roll vilken typ av förhållande det är. (Titus)

Pastor Titus ger här uttryck för att skapelseberättelsen inte måste vara den normerande berättelsen som man grundar sin teologi på. I och med detta kommer vi igen in på diskussionen om relationen mellan traditionen och bibelordet. Titus menar inte att man inte behöver ta Bibeln i beaktning när man gör förändringar i praktiken och teologin utan det handlar, än en gång, om

vilka delar av Bibeln man tilldelar störst auktoritet. Traditionellt sett så har skapelseberättelserna stått som normerande för synen på relationer och äktenskap inom pingströrelsen och Titus verkar mena att det är detta traditionella tilldelande av auktoritet som står i vägen för ett accepterande av homosexuella partnerskap snarare än Bibeln. Pastor Titus argumenterar inte för att Bibeln ska kastas undan och att pingströrelsen gränslöst ska acceptera alla former av tänkbara sexuella relationer. Däremot så menar Titus att Bibeln inte är lika ensidigt fördömande gentemot homosexuella relationer som det kan verka, och om man skulle grunda sin äktenskapssyn på andra delar av Bibeln så som första Korinthierbrevet 7:7–9 (citat följer nedan) skulle man kunna bejaka homosexuella relationer.

Helst ville jag att alla levde som jag. Men var och en har fått sin särskilda nådegåva från Gud, den ene av ett slag, den andre av ett annat. Till de ogifta och till änkorna säger jag att det är bäst för dem om de förblir vad de är, liksom jag. Men om de inte kan behärska sig bör de gifta sig; det är bättre att gifta sig än att brinna av åtrå. (1 Kor, 7:7–9)

För att göra Bibeln relevant för idag och leva i dialog med samhället, som pastor Jakob förklarade att man måste göra, så framställer pastor Titus detta som ett alternativ. För att homosexuella inte ska ”brinna av åtrå” måste de kunna få utlopp för sina sexuella begär och inom pingströrelsen ses sexualitet som att tillhöra äktenskapet. Titus menar att ett ändrande av den, inom samfundet, traditionella tolkningen av vad som utgör grunden för relationer och äktenskap skulle kunna öppna upp för ett accepterande av homosexuella relationer. I min mening frångår inte Titus Bibeln i sin argumentation men hen frångår den traditionella tolkningen.

Det kan sägas att en evengelikal tolkning av en bibeltext gör anspråk på legitimitet genom att tydligare referera till Bibelns auktoritet än andra tolkningar. Malley menar ju som tidigare nämnt att literalism är en identitetsmarkör som indikerar att man har en enorm tillit till Bibeln vilket man ofta även menar skiljer den egna gruppen emot andra kristna grupper. Jag argumenterar för att relevansgörande av Bibeln har ett cykliskt förhållande till auktoriteten. Anledningen till att bibeltexter anses vara relevanta idag är på grund av den auktoritet som Bibeln tillskrivs i livet. Kopplandet av bibeltexter till idag, alltså relevansgörandet, förstärker Bibelns auktoritet och när Bibelns auktoritet stärks så stärk i sin tur då även Bibelns relevans. Bibeln visas ständigt vara relevant vilket hjälper till att cementera Bibeln som ”rättesnöret för våra liv”.

5.3 Det felinriktade begäret

Därför utlämnade Gud dem åt förnedrande lidelser. Kvinnorna bytte ut det naturliga umgänget mot ett onaturligt, likaså övergav männen det naturliga umgänget med kvinnorna och upptändes av begär till varandra, så att män bedrev otukt med män. Därmed drog de själva på sig det rätta straffet för sin villfarelse (Rom, 1:26–27)

När man diskuterar homosexualitet i relation till Bibeln så är diskussionen om begär mycket central. Begär är för visso näst intill alltid av intresse när man diskuterar Bibeln men i relation till sexualitet över lag, och homosexualitet specifikt, så blir just begäret väldigt centralt och tydligt. I den citerade delen ovan så beskrivs att männen upptändes av begär till varandra och Paulus verkar beskriva det som en synd. När vi här nämner begreppet synd är det viktigt att ha med sig att benämna något som synd kan ses som oerhört stötande i dagens samhälle, speciellt i relation till sexuell läggning eftersom man inte själv styr vem man attraheras av. Det kan även poängteras att pastorerna inte ger uttryck för att se homosexualitet som syndernas synd. Tvärt om så betonar de som nämner homosexuella handlingar som en synd gång efter varannan att de ser på homosexualitet och homosexuella handlingar som en synd som vilken annan och som inte bör pekats ut på något specifikt sätt.

Här har ju kyrkan då, och säkert Pingst inte minst, så ofta singlat ut just *det här* till att vara en typ av handling eller livsstil som är 100 gånger 10 resor värre än allting annat, och det tycker jag är, det är förkastligt ... vi är alla syndare, vi är alla i behov av guds nåd, vi har alla olika saker vi kämpar med. (Lukas)

När pastor Lukas nämner homosexualitet som en synd är hen noggrann med att påpeka att det inte är något unikt med att synda. Detta kan ses som ett sätt att avdramatisera synd-stämpeln som annars kan vara så infekterande i debatten. När pastorerna talade om hur de såg på synd, eller förklarade sin syn på vad det var som de utvalda bibelpassagerna menade att människorna gjorde fel, återkom bland dem alla en syn som står i linje med Augustinus tanke om det felinriktade begäret. Matteus förklarar synd på ett sätt som här anses vara representativt för alla de intervjuade pastorerna:

Synd är när man dyrkar det skapade, alltså när man tar någonting som är skapat i världen och upphöjer det till den plats som bara Gud ska ha i mitt liv och i mitt hjärta. Så när jag sätter mina begär högre än vad jag sätter det som Gud har sagt är gott för mig i mitt hjärta, då har jag gjort mig själv till Gud i stället för att göra Gud till Gud. (Matteus)

Pastor Matteus lyfter fram att Gud är den enda som är värd människans dyrkan. Att följa Gud förklaras som att lita på Gud, lita på det som Gud har sagt är gott och hålla sig ifrån det som Gud är emot. När Matteus här talar om att sätta begären högre än Guds ord har vi en koppling till den homosexuelles kämpade emot begäret. Homosexuella handlingar anses vara emot Guds vilja och därmed menas att den homosexuelle inte bör följa sina begär eftersom det är skadliga för den andliga eftersträvan. Likt den homosexuelle ska den heterosexuelle inte heller ledas av sina begär, men skillnaden ligger i hur de ska tampas med detta begär. Den heterosexuelle kan gifta sig och på så sätt på utlopp för sina sexuella begär på ett sätt som man menar är Gud behagligt, medan den homosexuelle inte har samma förutsättningar. I detta sammanhang blir det citat som nyss lyftes ifrån pastor Lukas relevant igen, ”vi har alla olika saker vi kämpar med”. Som en följd av denna uppfattning av synd, och homosexuella handlingar som syndiga, uppmuntrar alla pastorer utom Titus de som vill följa Jesus att inte utföra homosexuella handlingar. En mycket viktig del i detta är att det gäller de som vill följa Jesus, de som vill komma till tro. Båda pastorer Filip och Jakob använder sig av begreppet ”efterföljelseetik” för att förklara detta och Filip menar att:

De här lagarna gäller ju bara för den som vill tro på den Gud Bibeln uppenbarar ... Det är liksom inte en ett krav på den som inte vill följa Kristus, eller vill i det här fallet då tro på Bibeln, utan det är ju någon som litar på Gud, att anförtro sitt liv till Gud. (Filip)

På samma sätt som pastor Petrus menar att de judiska lagarna inte gäller för kristna idag så menar Filip att frågan om homosexualitet endast är relevant för den som tror på Gud och vill följa Jesus. Detta knyter an till pastor Matteus beskrivning av synd. Det menas att den som vill följa denna tro och leva rättfärdigt bör följa och lita till Guds ord och Jesus exempel, för Matteus beskrivning av synd har ju att göra med att inte fullt ut lita på Gud och i stället följa sina egna begär.

Även sådant som kan anses vara banalt, så som att det handlar om en efterföljelseetik, vilket kan verka uppenbart för många, är avgörande delar av den bibliska ideologin. Det är avgörande för hur pastorer närmar sig och använder sig av Bibeln. Det skulle bli klart mycket tydligare hur viktig del av den bibliska ideologin detta är om pastorer hade ansett att det inte handlar om en efterföljelseetik utan något som alla utan undantag ska följa.

Här har presenterats att alla pastorer instämde i att synd kan beskrivas som att sätta sina egna begär framför det som Gud har sagt är gott, och de flesta menar att homosexuella handlingar är

ett exempel på detta, men vad är det som gör att homosexuella handlingar ses som att sätta sina egna begär framför Guds ord?

I romarbrevet förkommer beskrivningen: ”Kvinnorna bytte ut det naturliga umgänget mot ett onaturligt, likaså övergav männen det naturliga umgänget med kvinnorna och upptändes av begär till varandra” (Rom, 1:26–27). Hur pastorena tolkar vad Paulus här menar med naturligt och onaturligt är avgörande för deras tolkning av texten. En viktig del i att förstå hur pastorena läser och tolkar texter som dessa är inte bara att se till vad de menar att Bibeln säger utan även varför de menar att den säger det, alltså intentionen. Som tidigare påpekat så tolkar exempelvis de flesta av de intervjuade pastorena intentionen bakom lagarna ifrån tredje mosebok 18:22 och 20:13 som att vara att upprätthålla Guds skapelseordning. I detta fall är det även skapelseordningen som de flesta, däribland pastor Jakob, vänder sig till för att förklara vad Paulus menar med naturligt och onaturligt i romarbrevet.

De bytte ut det naturliga umgänget mot ett onaturligt som han säger. Alltså i skapelsen finns ju uppmaningen till att leva tillsammans i en sexuell relation. Jag tänker att den här trefaldiga äktenskapsordningen överge sin far och sin mor, hålla sig till sin hustru, bli ett kött [1 Mos, 2:24]. Det tredje ledet där är ju, bland annat syftar på, den sexuella föreningen; det är skapelsegivet. Men nu säger Paulus att människorna byter ut detta som vår skapelse givet mot någonting som man kallar för onaturligt då, eller mot naturen. (Jakob)

För att förklara vad Paulus menar med naturligt och onaturligt vänder sig pastor Jakob till skapelsen, och specifikt äktenskapsordningen i första mosebok 2:24, vilket Jesus även upprepar i Matteus-evangeliet 19:5. Pastor Jakobs förståelse av vad Paulus menar med naturligt är alltså att det har att göra med att upprätthålla Guds äktenskapsordning. Enligt Jakob visar Bibeln att homosexuella handlingar är syndiga och de är syndiga eftersom de går emot äktenskapsordningen som i sin tur är grundad i skapelseordningen. Pastor Jakob beskriver det som att den sexuella förening som Bibeln bejakar är den inom äktenskapet mellan man och kvinna och inte mellan man och man eller kvinna och kvinna. Jakobs tolkning är att texten inte notabelt påverkats av en dåtida samtids eller annan kontext eftersom den refererar tillbaka till skapelsen, vilket är en allmängiltig text som står bortom den kulturella och kontextuella påverkan.

Pastor Johannes som argumenterar på ett liknande sätt menar att anledningen till att just homosexualitet lyfts fram i denna text har att göra med att det är ett tydligt sätt att visa hur människan har satt skaparens ordning ur spel:

Men då är det som att Paulus här i min uppfattning bör börja med ett exempel som väldigt tydligt visar på hur mänskligheten har hamnat snett utifrån naturen. Och då är det att man fylls av begär till det egna könet. Alla kan se på hur kroppen är konstruerad att man är man och att man är kompatibel med kvinnan. (Johannes)

Pastor Jakob lyfter det också men Johannes uttrycker ordgrant att män och kvinnor är skapta för att vara sexuellt kompatibla med varandra sett till biologin, hur kroppsdelarna passar ihop. Pastor Johannes menar då att det är retoriskt givande för Paulus att lyfta vad som ses som tydliga exempel på sådant som inte stämmer överens med Guds skapelseordning för att läsaren ska förstå vad det är som diskuteras. Vidare i intervjuerna betonar både Jakob och Johannes att begäret till människor av samma kön inte handlar om enskilda personers val. Homosexualitet är inte något personligt straff utan som en följd av syndafallet så har mänskligheten ådragit sig en kollektiv skada där vissa ibland oss får en dragning till människor av samma kön. Med den biologiska synen på vad som är naturligt och onaturligt så kommer pastor Johannes in på det spår som pastorena Filip och Titus var de tydligaste förespråkarna för.

Det är ju en huvudfråga i den här texten, vad menar Paulus vara naturligt? Paulus, har han en biologisk människosyn? Ja, det är nog troligt att han har det, ... i skapelsen kopplas ju den sexuella föreningen inte bara till trohet och kärlek, utan också till föräldraskap. Alltså möjligheten att, här kan vi föröka oss och uppfylla jorden ... Och då blir det ju, om man ger upp det naturliga, det som alltså rent biologiskt, och i naturen, är förutsättningarna för nästa generation att bli till, då gör man något onaturligt. (Filip)

Pastor Filip lyfter här Paulus biologiska människosyn och kopplar den snabbt till skapelsen och budet om att uppfylla jorden. Genom detta tolkar pastor Filip Paulus budskap som att vara grundat inte enbart i människans biologi utan pekar även till anledningen till denna biologi och kopplar därmed direkt ihop den mänskliga sexualiteten och synen på naturligt och onaturligt med skapelseordningen. Samma poäng om Paulus biologiska människosyn lyfts av pastor Titus men ifrån ett lite annorlunda perspektiv, Titus säger i stället:

Det kopplar ihop Gamla Testamentet och Nya Testamentet kring att fundera över det här med det naturliga och då funderar jag på att de kopplar det ganska mycket till hur man kan få barn ... jag tänker att det är det är delvis varför de kan kalla någonting för

naturligt och någonting för onaturligt ... Ett naturligt sätt att ha sexualitet är när det blir ett barn och då är det här naturligt och det andra onaturligt. (Titus)

Pastor Titus gör inte den koppling som pastor Filip gör till skapelsen. I stället försöker Titus att förstå Paulus budskap utifrån att föreställa sig hur en människa i den tiden och kulturen skulle förstå sig på sexualitet och uttrycka sig kring ämnet. Pastor Titus lyfter möjligheten att användandet av ordet naturligt i denna bibelpassage kan ha att göra med en uppdelning där det inte per definition sker en värdering. Att ha sex på ett sätt som kan resultera i barn ses som naturligt och att ha sex på andra sätt ses som onaturligt och det behöver inte per definition betyda att det är fel eller emot Guds vilja. En tydlig brasklapp som pastor Titus även lägger till som visar att de bådas bibliska ideologi skiljer sig åt i synen på traditionens auktoritet, som även lyftes i den första delen av denna analys, är ”min bibeltolkning är inte att vi måste tolka exakt som Paulus tolkade”. Även om pastor Filip kanske inte heller förespråkar en exakt återspeglning av Paulus tolkningar så visar Titus ifrågasättande av den traditionella tolkningen av Paulus budskap än en gång hans tendens att väga in tids- och platskontextuella orsaker i sin tolkning på ett sätt som inte många av de andra pastorererna gjorde.

Här har vi fått syn på ett flertal olika tolkningar kring vad som är naturligt och onaturligt och hur det kommer sig att man klassificerar homosexuella handlingar som något onaturligt, men inte vilken inverkan detta får för de homosexuella som befinner sig i församlingarna. Den homosexuelles uppdrag, om den vill följa tron, är i de flesta pastorerens ögon att undvika att leva ut sin homosexualitet, exempelvis då genom att gifta sig med en kvinna eller att leva i celibat. Pastor Petrus visar att detta är något som hen brottas med när ämnet diskuteras och säger följande:

Vi måste hantera de här frågorna och alla våra vänner på ett vettigt sätt. Det finns väl några alternativ, det ena är ju att säga att tyvärr, du får gifta dig med en kvinna, eller, du får leva i celibat, och det är ju ganska tuff vägledning. Det är inte det roligaste man kan göra i sitt liv att säga så till någon människa som har den här brottningen i sitt liv. (Petrus)

I samtalet blev det uppenbart att detta var frågor som pastor Petrus upplevde som svåra och som hen menar att pingströrelsen måste jobba vidare med för att finna ett bättre sätt att kunna först diskutera kring ämnet, för att sedan kunna ge människor den vägledning de behöver och förtjänar. För att förtydliga än mer varför hen anser dessa frågor som så svåra förklarar Petrus

den olyckliga situation som kristendomen över lag och pingströrelsen specifikt har hamnat i gällande dessa frågor:

Det svåra som jag kan se det är ju att kyrkan så långt jag kan bedöma, som jag kommer på nu, så kan vi ju *alltid* stå på de svages sida; utom kanske just den här gången. Är du med? Det är det som är smärtsamt ... vi kan stå upp mot rasism, vi kan stå upp mot det, och vi kan stå upp mot det ena och det andra, och så helt plötsligt så hamnar vi en fråga där vi inte riktigt kan hantera det här på samma sätt som vi brukar, och det är svårt, det är jättesvårt. (Petrus)

I pastor Petrus läsning av Bibeln verkar det som att det uppstår en intressant stridighet inom den egna bibliska ideologin. I en vanlig läsning förväntar sig Petrus att Bibeln ska stå på den svages sida. I läsningen av dessa texter krockar denna förväntning på Bibeln med den egna teologiska övertygelsen. När Petrus säger ”där vi inte riktigt kan hantera det på samma sätt som vi brukar” så antar jag att hen syftar på att ställa sig på den svages sida. Dock kan detta också vara en antydning på att de bibliska praktikerna inte räcker till för att finna en tillfredställande lösning i frågan. De bibliska praktiker som Petrus är van att använda leder inte till ett bejakande av homosexuella handlingar. Som visades tidigare i relation till pastorerna Titus och Jakob så kan det även vara så att samma bibliska praktik leder till olika svar i frågor till följd av olika bibliska ideologier. Frågan är om det är så att Petrus kommer kunna finna ett tillfredställande svar på frågorna inom detta ämne med den bibliska ideologi hen ger uttryck för just nu.

6 Diskussion

Mycket av den forskning som finns kring ämnet homosexualitet och Bibeln är exegetiska och teologiska undersökningar av vad Bibeln säger eller inte säger om ämnet. Denna studie tar inte någon ställning i frågan eftersom syftet har att göra med pastorernas tolkningar och inte Bibeln i sig.

Studien visar på att det finns betydande skillnader i de olika pastorernas bibliska ideologier och tolkningar av texterna. Det skillnader som uppstår i pastorernas tolkningar har nästan uteslutande att göra med olika bibliska ideologier. Den bibliska ideologins roll för tolkningsfrågor är enorm eftersom den innefattar så mycket av personens syn på hur texter kan läsas och förstås, och i bibeltolkningsfrågor blir detta än mer relevant då Bibeln ses som ett verk olikt alla andra på grund av den gudomliga inspirationen. Detta är grunden till den auktoritet som Bibeln tilldelas och är, så som jag uppfattat materialet, den mest avgörande skillnaden i de olika tolkningar. Alla pastorer delar synen på Bibeln som den högsta auktoriteten i livet och ser den som ”vårt fundament för både lära och liv” (Pingst – Fria Församlingar i Samverkan, 2023), men eftersom det inte går att ”slå i Bibeln som i en uppslagsbok för att få enkla svar på svåra frågor” (Teologiska nätverket i Pingst, 2005a, s. 19), så finner pastorena olika sätt att tilldela auktoritet i sina tolkningar.

En likhet som går att finna i exegeternas utforskande av texterna och de, för studien, intervjuade pastorernas är att de båda grupperna är mycket intresserade av vad författaren menade att förmedla med texten. Många av de som forskar på texterna ser dem som historiska texter, författade av personer i ett specifikt sammanhang. Detta överensstämmer med pastorernas läsning men med ett viktigt tillägg. Pastorena anser även att Gud är medskapare av texterna. Därmed finns det en skillnad i de bådads sökande efter författarens menade mening, i och med att pastorena när de söker efter intentionen även söker efter Guds intention. I pastorernas sökande efter Guds intention i syfte att se relevansen för idag uppstår, i vissa situationer, en intressant konflikt.

Relevansgörandet präglas av en fin balansgång där pastorena jobbar med att se texternas relevans för idag utan att influeras för mycket utav nutidens samhällsliga klimat. I vissa fall är dessa relevansgöranden relativt oproblematiska då pastorena gör texterna relevanta genom att applicera dem på och i sina liv idag. Dock bör poängteras att detta trots allt inte är helt oproblematiskt om man ser till Elliots tankar kring språk som alltid beroende, och påverkat, av sin kontext och samtid, vilket han diskuterar i sin undersökning av 1 Kor 6:9–11 (Elliott, 2004,

s. 18). När pastorerna talar om vad Bibeln säger, eller inte säger, om homosexualitet är det alltid problematiskt eftersom begreppet inte uppkom förens på 1800-talet. När vi idag närmar oss antika källor har vi med oss moderna tankesätt och system som gör att vi inte närmar oss texten på samma sätt som någon ifrån antiken.

En liknande argumentation förkommer i *Bibeltolknings Bakgator* där Svartvik undersöker alla de texter som varit i fokus för studien och presenterar ett flertal argument i syfte att hävda att det inte är rimligt att tolka dessa texter som att de talar om homosexualitet så som vi ser på det idag (Svartvik, 2006, s. 275). I sina utläggningar tittar Svartvik på hur man traditionellt sett har tolkat dessa texter och kritiserar dessa tolkningar genom att lyfta diverse andra tolkningsmöjligheter. Jag hävdar att även om Svartviks argumentation skulle vara felfri så skulle den inte övertyga många av de pastorer som intervjuats för studien. För det första så lutar sig inte många av dessa pastorer mot de texter där homosexuella handlingar nämns som grunden för sin teologiska uppfattning i ämnet, utan de vänder sig till skapelsen som uttryck för Guds egentliga plan. För det andra har Svartvik och pastorerna vilt skilda bibliska ideologier och det gör att om de skulle diskutera ämnet skulle de troligtvis prata runt varandra på grund av att de närmar sig texten utifrån olika perspektiv, med olika förväntningar på texten och vad den kan säga oss idag. Resultaten i denna studie bidrar till en ökad förståelse för både hur och varför de intervjuade pastorerna tolkar texterna som de gör.

I sin avhandling menar Enstedt att man inom Svenska Kyrkan gjort en tydlig distinktion mellan olika former av homosexualitet och menar att den genuina homosexualiteten är skapad, och endast kan få plats i Svenska Kyrkan, som en efterliknelse av en heterosexuell relation i kristen tradition (Enstedt, 2011, s. 123). Det vill säga, en trogen och långvarig relation mellan två älskande människor. En liknande syn lyftes fram av pastor Titus, som var den enda av pastorerna som talade om homosexuella handlingar som att inte vara syndiga. Titus verkade mena att det som står i vägen för ett accepterande av homosexuella relationer inom pingströrelsen är traditionen snarare än Bibeln. Om man skulle välja att grunda sin tolkning kring äktenskap på rader så som första Korinthierbrevet 7:7–9³, i stället för skapelsen, ”då skulle man ju kunna säga så här, ja, men det viktigaste är att det finns ett en stabil ram kring ett

---

³ ”Helst ville jag att alla levde som jag. Men var och en har fått sin särskilda nådegåva från Gud, den ene av ett slag, den andre av ett annat. Till de ogifta och till änkorna säger jag att det är bäst för dem om de förblir vad de är, liksom jag. Men om de inte kan behärska sig bör de gifta sig; det är bättre att gifta sig än att brinna av åtrå” (1 Kor, 7:7–9).

förhållande. Det är vad Bibeln säger och då spelar det ingen roll vilken typ av förhållande det är” (Titus). I övrig lyfte även ett flertal andra pastorer en syn på homosexualitet som att ha olika former, men inte med slutsatsen att någon av dess är något de skulle kunna ställa sig bakom på teologiska grunder.

Vad man än må tycka så handlar dessa frågor inte endast om teologi, det handlar även om hur människor bemöts och blir behandlade. Carlströms intervjuer med hbtq-personer som tillhör olika svenska frikyrkor vitnar om att människor ofta farit illa och både blivit och känt sig exkluderade i frikyrkliga sammanhang på grund av sina hbtq-identitet (Carlström, 2023, s. 57). Flertalet intervjupersoner i Carlström studie menar även på att kunskap och förståelse för hur det är att leva som hbtq-person är viktigt för att de ska kunna bli och känna sig accepterade i församlingarna. Förändringar inom frikyrkorna verkar vara på gång, vilket Immanuelkyrkan i Örebro är ett exempel på, och frågorna om homosexuella och andra hbtq-personers plats inom församlingarna kommer att fortsätta vara brinnande frågor i de svenska frikyrkorna. Som intervjuerna med pastorerna i denna studie vitnar om så är gäller kravet på förståelse åt båda håll, och denna studie har som ambition att visa pastorernas sätt att resonera kring frågan i förhoppningen om att öka förståelsen för hur de når sina tolkningar. Fler liknande studier skulle vara av intresse då jag menar att det bidrar till ett bättre samtalsklimat, där man gemensamt kan komma längre fram i besvarandet av dessa frågor.

Något som stod ut för mig i förarbetet med denna studie var Daniel Alms uttalande att ”[o]m en pingstförsamling vill förändra vigselsyn innebär det att den enskilda församlingen behöver förändra sin relation till Pingst” (Teglund, 2023). Sett till synen på församlingens suveränitet inom pingströrelsen, ”den yttersta beslutanderätten ligger i församlingen. Varje medlems röst är viktig” (Teologiska nätverket i Pingst, 2006, s. 52), är detta uttalande svårt för mig att förstå, det verkar inte ge pastorerna en öppenhet i tolkandet av frågan. Uttalandet verkar även stå emot pastor Jakobs beskrivning av att ”vi måste leva i dialog med vår samtid och det finns anledning att ompröva en del. Alltså det är ju inte våra tolkningar som vi ska vara trogna mot utan bibelordet och bibelordet kan få en ny tolkning”. Även då pastor Jakob själv inte anser homosexuella handlingar vara enligt Guds plan så återger denna hållning en öppenhet till förändring och ett avståndstagande från absoluta sanningar som verkar stå i linje med pingströrelsens övergripande syn på tolkning i teologiska frågor.

Andra teologer som har utforskat ämnet så som Ellens och Olaison menar att Bibeln egentligen inte säger något om homosexualitet (Ellens, 1997, ss. 36-37; Olaison, 2010, s. 32), men detta återspeglar inte de intervjuade pastorernas syn på saken. Dessutom var den största frågan för

pastorerna var inte vad Bibeln sade om homosexuella handlingar, för det var inget som de flesta ifrågasatte, utan det var i stället vad detta innebär för hur man bör möta och hjälpa homosexuella människor i församlingen.

Diskussionen kring synen på homosexualitet, eller homosexuella handlingar, som en synd avhandlades mest i avsnittet 'Det felinriktade begäret'. De pastorer som ansåg att homosexuella handlingar är syndiga menar på att det är en synd bland andra synder och inte någon speciell synd som stämplar en som en värre syndare. Det finns dock viss problematik med att se homosexuella handlingar som en synd bland andra. För de flesta är det klart mycket svårare att avsäga sig sin sexualitet än de flesta andra syndiga begär man har. Jag kan instämma i att det skulle vara mycket svårare för mig att avsäga mig min sexualitet än exempelvis min girighet. Samtidigt finns det en olycklighet i att homosexualitet blir en så synlig synd. Med detta menar jag självfallet inte att man skulle kunna se på någon om den är homosexuell eller inte, det jag syftar på är att om det anses som synd så kan inte en homosexuell leva i ett offentligt förhållande med någon av samma kön eftersom det finns en förväntan på att inte hänsynslöst leva i synd. På detta sätt blir homosexualitet synligare än andra synder så som girighet. Detta går också att koppla till problemet med avdramatiseringen av begreppet synd. Flertalet pastorer försökte avdramatisera begreppet genom att hänvisa till att vi alla lever i synd och att homosexuella därför inte bör pekas ut mer än andra. Problematiken i detta består i att homosexualitet ändå ses som en synd, och som nyss nämnt finns det en förväntan på ett avståndstagande ifrån synden; man kan inte hänsynslöst leva i synd. Sexualiteten beskrivs som Guds gåva men för homosexuella kan det linka ett straff; ett straff som de får ta trots att de personligen inte är att skylla.

Avslutningsvis bör det nämnas att syftet och resultatet ifrån denna studie knyter an till skolan på ett antal viktiga sätt. För det ena så poängterar denna studie något som inte går att understryka nog, den skillnad som finns, inte bara mellan olika religiösa traditioner, utan även inom. I den svenska religiösa kontexten är pingströrelsen ett förhållandevis konservativt släkte, men även inom pingströrelsen finns de skillnader i hur man ser på frågor gällande homosexualitet.

I skolans värld är acceptans, tolerans och mångfald viktiga begrepp och grunden för ett främjande av dessa är kunskap. För att på riktigt kunna acceptera och tolerera olika människor och olika uppfattningar så måste man först förstå dem. Denna studie har haft som syfte att ge en inblick i hur några pastorer ifrån pingstförsamlingar förstår och använder sig av Bibeln. Min förhoppning är att det har framgått av pastorernas uttalanden, och analyserna av dem, att pastorerna inte är homofober som ogillar människor på grund av vilka de attraheras av. Deras

ställningstagande i frågan har att göra med de bibliska ideologier de närmar sig Bibeln med och hur de genom dessa linser tolkar Bibelns texter.

Med detta sagt finns det även här en problematik för skolans värld gällande gränsdragningen mellan åsiktsmångfald och diskriminering. I skolan har man rätt att tycka som man vill men man har inte rätt att uttrycka sig hur som helst. Inom skolan är det viktigt att arbeta med hur man kan bygga ett klimat där eleverna kan dela sina åsikter på ett som inte sårar varandra. För att ett samhälle ska fungera behöver människor med olika åsikter kunna mötas på ett respektfullt sätt för att förstå och tolerera varandra. Detta går, som tidigare nämnt, åt båda håll. Som resultaten i Holmqvist Lidhs avhandling *Representera och bli Representerad* visat (2016, s. 202) så finns det många elever som inte vill avslöja sin religiösa tro i skolan på grund av synen på religiösa människor. Man skulle kunna tänka sig en situation där en pingstvän inte skulle vilja avslöja sin religiösa tillhörighet i rädsla av att bli stämplad som homofob. Jag har en medvetenhet om att det i religionsämnet är väldigt mycket som ska tas upp på väldigt få undervisningstimmar men jag menar att är viktigt att inom kursen inte bara fokusera på *vad* människor tycker och tror utan även *varför* de gör det. Att utforska varför-frågan förbereder eleverna bättre för att möta och förstå människor som inte tycker, eller tror, som de själva gör och frodar på så sätt acceptans, tolerans, och mångfald. För att knyta ihop låter jag en av de intervjuade pastorena, Johannes, sätta ord på en av de poänger jag här försöker få fram:

Det finns en tendens att vi beskriver varandra på det sämsta sättet... Det är inte ovanligt från min sida, eller från de den sida som jag representerar, en traditionell syn, att man kanske presentera mina meningsmotståndare som icke-bibliska, eller liberala, eller man är för synd eller alltså så där va. Att man inte bryr sig om människors eviga väl. Och där måste vi undvika, och lika lite som jag hoppas, eller, lika mycket som jag hoppas att den som tänker i nytänket tänker att jag är dömande, intolerant, kärlekslös, att jag inte har någon förmåga att känna in människor, för så är det inte heller hoppas jag. Så att vi skulle behöva hitta ett tonläge där vi faktiskt beskriver varandra på ett schysst sätt och där jag faktiskt beskriver min meningsmotståndare på ett sätt som den känner igen sig i. Sen kan man diskutera sakfrågorna ordentligt. (Johannes)

7 Källförteckning

- Alvarsson, J.-Å. (2007). Pingstväckelsens etablering i Sverige. i C. Waern [Red.], *Pingströrelsen D.1: händelser och utveckling under 1900-talet* (ss. 10-45). Libris.
- Berglund, S. (2022). *Homosexualitet och Bibeln: En granskning av Argumenten i Sverige*. Jönköping University: [Icke publicerad].
- Bibel 2000*. (2014). Varberg: Argument Förlag.
- Bielo, J. (2009). *Words Upon the Word: An Ethnography of Evangelical Group Bible Study*. New York University Press.
- Bryman, A. (2016). *Samhällsvetenskapliga Metoder*. Stockholm: Liber.
- Caldwell, J. M. (2010). The Viability of Christian Same-Sex Unions: why scripturally normed faith communities must support homosexual relationships. *Theology & Sexuality* 16 (1), 59-76.
- Carlström, C. (2023). *En Villkorad Gemenskap: Hbtq, sexualitet och kristen frikyrklighet*. Makadam.
- Dagens Nyheter. (den 21 januari 2005). *Pingstpastor Åke Greens predikan i sin helhet*. Hämtat 16 maj 2023 från DN.se:
<https://web.archive.org/web/20050207004049/http://www.dn.se/DNet/jsp/polopoly.jsp?d=147&a=367498>
- Ellens, J. H. (1997). Homosexuality in Biblical Perspective. *Pastoral Psychology*, 46 (1), 35-53.
- Elliott, J. H. (2004). No Kingdom of God for Softies? or, What Was Paul Really Saying? 1 Corinthians 6:9-10 in Context. *Biblical Theology Bulletin*, 34 (1), 17-40.
- Engberg, A. (2020). *Walking on the Pages of the Word of God: Self, Land, and Text Among Evangelical Volunteers in Jerusalem*. Brill.
- Enstedt, D. (2010). Thanatofobi[diagnos], ars moriendi[botemedel]. Kristen tro, sexualitet och konsten att dö. *Lambda Nordica*, 15 (1-2), 83-103.
- Enstedt, D. (2011). *Detta är Min Kropp: kristen tro sexualitet och samlevnad*. Doktorsavhandling: Göteborgs Universitet.
- Equmeniakyrkan. (den 19-25 september 2021). *Om Equmeniakyrkan - konferensprotokoll*. Hämtat 27 april 2023 från Equmeniakyrkan.se: <https://equmeniakyrkan.se/wp-content/uploads/2022/01/protokoll-kyrkokonferensen-2021-med-underskrifter.pdf>
- Equmeniakyrkan. (den 23 juni 2022). *Equmeniakyrkan och hbtq*. Hämtat 27 april 2023 från Equmeniakyrkan.se: <https://equmeniakyrkan.se/vart-arbete/manskliga-rattigheter/equmeniakyrkan-och-hbtq/>
- Evangeliska Frikyrkan. (den 10 oktober 2022). *EFKs missionsdirektorer kommenterar beslutet i Immanuelskyrkan, Örebro*. Hämtat 28 april 2023 från Evangeliska Frikyrkan, Vimeo: <https://efk.se/webb/nyheter/nyheter/2022-10-10-efks-missionsdirektorer-kommenterar-beslutet-i-immanuelskyrkan-orebro.html>

- Evangeliska Frikyrkan. (den 13 april 2023). *Samtalet om samkönade relationer*. Hämtat 28 april 2023 från Efks.se: <https://efk.se/forsamlingar-i-sverige/materialbanken/samkonade-relationer.html>
- Gerdmar, A. (2021). *HBTQ och Bibeln - svärdet genom svensk kristenhet*. Uppsala: STH Förlag.
- Gnuse, R. K. (2015). Seven Gay Texts: biblical passages used to condemn homosexuality. *Biblical Theology Bulletin*, 45 (2), 68-87.
- Gotlin, M. (den 10 oktober 2022). *Immanuelskyrkan i Örebro säger ja till att viga samkönade par*. Hämtat 28 april 2023 från SVT.se: <https://www.svt.se/nyheter/lokalt/orebro/immanuelskyrkan-sager-ja-till-att-viga-samkonade-par>
- Greenbaum, B. R. (2017). *Discerning Lay Leaders' Biblical Understanding of Same-Sex Relationships: a theological review and study of traditionalists' and revisionists' understandings of same-sex relationships*. [Doktorsavhandling, Asbury Theological Seminary]: ProQuest Religion Database, <https://www.proquest.com/religion/docview/1930602381/D77564A5568546C1PQ/5?accountid=11754>.
- Gårdfeldt, L. (2005). *Hatar Gud Bögar?* Stockholm: Normal.
- Harding, S. F. (2000). *The Book of Jerry Falwell: Fundamentalist Language and Politics*. Princeton University Press.
- Holmqvist Lidh, C. (2016). *Representera och Bli Representerad*. [Licentiatuppsats, Karlstads Universitet].
- Jauss, H. R. (1982). Literary History as a Challenge to Literary Theory. i H. R. Jauss [Red.], *Toward an Aesthetic of Reception* (ss. 3-45). Harvester.
- Larsen, A. K. (2018). *Metod Helt Enkelt: En Introduktion till Samhällsvetenskaplig Metod*. Gleerups AB.
- Malley, B. (2004). *How the Bible Works: An Anthropological Study of Evangelical Biblicism*. Altamire Press.
- Miller, J. H. (2014). *The Rhetoric of Gay Christians: Matthew Vines and Reverend Nancy Wilson as exemplars*. [Magistersavhandling, University of Nevada]: ProQuest Religion Database, <https://www.proquest.com/religion/docview/1566673176/D77564A5568546C1PQ/2?accountid=11754>.
- Nyström, J. (2021). *Reading Romans, Constructing Paul(s): A Conversation between Messianic Jews in Jerusalem and Paul within Judaism Scholars*. [Doktorsavhandling]. Lunds Universitet.
- Olaison, N. (2010). Förnedrande lidelser – Paulus, kejsarens illgärningar och homosexualitet i Bibeln. *Lambda Nordica*, 15 (1-2), 30-48.
- Park, F. (2023). Stormen inom Equmeniakyrkan gäller mer än bara hbtq. *Dagen*, <https://www.dagen.se/ledare/2023/03/28/kan-equmeniakyrkan-vara-overens-ens-om-det-mest-grundlaggande/>.
- Pingst - Fria Församlingar i Samverkan. *Vår Tro*. Hämtat 24 maj 2023 från Pingst.se: <https://www.pingst.se/om-pingst/var-tro/>
- Pingst - Fria Församlingar i Samverkan. (den 12 september 2012). *Värdegrund*. [Icke publicerad].

- Regeringskansliet. (den 25 juni 2018). *Historik om utvecklingen av hbtq-personers rättigheter i Sverige*. Hämtat 20 april 2023 från Regeringen.se:
<https://www.regeringen.se/artiklar/2018/06/historik-om-utvecklingen-av-hbtq-personers-rattigheter-i-sverige/>
- Sadikovic, A. (den 4 juli 2022). DN granskar: Så vill religiösa församlingar "omvända" homosexuella – får miljoner i bidrag. *Dagens Nyheter*. Hämtat 31 mars 2023 från DN.se:
<https://www.dn.se/sverige/dn-granskar-sa-vill-religiosa-forsamlingar-omvanda-homosexuella-far-miljoner-i-bidrag/>
- Shirley, T. W. (2011). *Toward Diverse and Inclusive Communities of Faith: a study of hospitality and congregational identity and receptivity*. [Doktorsavhandling, Mercer University]: ProQuest Religion Database,
<https://www.proquest.com/religion/docview/864741739/D77564A5568546C1PQ/9?accountid=11754>.
- Siker, J. S. (1994). How to Decide: homosexual christians, the bible, and gentile inclusion. *Theology Today*, 51 (2), 219-234.
- Svartvik, J. (2006). *Bibeltolkningens bakgator: Synen på judar, slavar och homosexuella i historia och nutid*. Stockholm: Verbum.
- Svenska Dagbladet. (den 29 november 2005). *Kommentarer om domen mot Åke Green*. Hämtat 16 maj 2023 från SvD.se: <https://www.svd.se/a/62dcbeef-370b-3f74-9cbb-94dd9e4294ea/kommentarer-om-domen-mot-ake-green>
- Svenska Folkbibeln*. (2015). <https://www.folkbibeln.it/>.
- Svenska Kyrkan. (den 20 oktober 2022). *Historiken om Svenska kyrkan och homosexuellas rättigheter*. Hämtat 20 april 2023 från Svenskakyrkan.se: <https://www.svenskakyrkan.se/samkonade-aktenskap>
- Swärd, S. (den 10 oktober 2022). *Kommentar med anledning av Immanuelskyrkans beslut om samkönade vigslar*. Hämtat 28 april 2023 från Stefansward.se:
<http://www.stefansward.se/2022/10/10/kommentar-med-anledning-av-immanuelskyrkans-beslut-om-samkonade-vigslar/>
- Teglund, S. (den 19 juli 2022). Alm: Målet är inte att alla ska vara heterosexuella och gifta. *Världen Idag*. Hämtat 30 mars 2023 från Varldenidag.se: <https://www.varldenidag.se/nyheter/alm-malet-ar-inte-att-alla-ska-vara-heterosexuella-och-gifta/repvgo!zqdkkhtqocjr5fdG2JCzQQ/>.
- Teglund, S. (den 2 mars 2023). Alm skriver till landets pingstpastorer om hbtq-syn. *Världen Idag*. Hämtat 30 mars 2023 från Varldenidag.se: <https://www.varldenidag.se/nyheter/alm-skriver-till-landets-pingstpastorer-om-hbtq-syn/repwal!NAwdIRGVHz3c8GHyVeHESA/>.
- Teologiska nätverket i Pingst. (2005a). *Bibelsyn & Bibelbruk*. Teologiska nätverket i Pingst.
- Teologiska nätverket i Pingst. (2005b). *Andliga Ledare*. Teologiska nätverket i Pingst.
- Teologiska nätverket i Pingst. (2006). *Församlingen*. Teologiska nätverket i Pingst.
- Teologiska nätverket i Pingst. (2013). *Äktenskap*. Teologiska nätverket i Pingst.
- Vetenskapsrådet. (den 25 maj 2023). *Forskningsetiska principer inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning*. Hämtat 25 maj 2023 från vr.se:

https://www.vr.se/download/18.68c009f71769c7698a41df/1610103120390/Forskningsetiska_principer_VR_2002.pdf

Wahlström, M. (2007). Fria Församlingar och Starka Organisationer. i C. Waern [Red.], *Pingströrelsen D.2: Händelser och Utveckling Under 1900-talet* (ss. 300-317). Libris Förlag.

Walsh, J. T. (2001). Leviticus 18:22 and 20:13: who is doing what to whom? *Journal of Biblical Literature*, 120 (2), 201-209.

Weiss, E. E. (2014). *The Bible Unveiled: A response to the religious right's war on same-sex marriage*. [Magistersavhandling, Georgetown University]: ProQuest Religion Database.
<https://www.proquest.com/religion/docview/1539537644/fulltextPDF/BC760D3BF9A44829PQ/1?accountid=11754>.

Bilaga 1.

Informationsbrev till pingstkyrkan:

Hej!

Jag heter Samuel Berglund och studerar till ämneslärare med inriktning mot gymnasiet i ämnet Religionskunskap vid Högskolan för lärande och kommunikation, Jönköping University. Bibeltolkning, i synnerhet i relation till hbtq-frågor, är något som jag är mycket intresserad av. Därför har jag valt att skriva mitt examensarbete om hur pastorer inom pingstkyrkan tolkar vissa, för ämnet, relevanta bibelpassager.

Jag skulle vara mycket tacksam om ni skulle kunna hjälpa mig genom att hänvisa mig till pastorer som ni tror skulle vara intresserade av, och öppna för, att delta i intervjuer kring detta ämne. Intervjuerna genomförs enskilt via Zoom. Varje enskild intervju bör ta cirka en timme att genomföra och de bibelpassager som intervjuerna utgår ifrån kommer att mailas till intervjupersonerna i förväg så att de har möjlighet att förbereda sig.

För att underlätta mitt arbete med intervjuerna och transkriberingen så kommer intervjuerna att spelas in. Allt inspelat material kommer att avidentifieras. Dessutom kommer materialet att förvaras på ett säkert sätt så att inga obehöriga kan komma åt det. Materialet kommer bara att användas i arbetet med denna uppsats och ljudinspelningarna kommer att raderas när uppsatsen är godkänd och klar. Intervjupersonerna kommer också att vara avidentifierade i den text jag skriver.

Deltagandet är fullständigt frivilligt och intervjupersonerna har rätt att avbryta sitt deltagande när som helst och utan att ange någon anledning.

Om ni har några frågor så hör gärna av er till mig via mail. Adress: [min skolmejladress]

Hälsningar,

Samuel Berglund

Bilaga 2.

Intervjuunderlaget är de anteckningar som jag har haft i förberedelse för, och under, intervjuerna och innehåller punkter som jag såg som användbara för att föra diskussionen om de olika bibelpassagerna vidare. Eftersom underlaget endast är framställt för mig själv så kan det verka ostrukturerat och vara svårt att hänga med i för den som inte befinner sig i mitt huvud.

Intervjuunderlag:

3 Mos 18:22, 3 Mos 20:13: lagarna

B2000: Du får inte ligga med en man som man ligger med en kvinna; det är något avskyvärt.

FB: Du ska inte ligga med en man som en man ligger med en kvinna, det är avskyvärt

B2000: Om en man ligger med en annan man som med en kvinna, har de båda gjort något avskyvärt. De skall straffas med döden, skulden för deras död är deras egen.

FB: Om en man ligger med en annan man som en man ligger med en kvinna, begår de en avskyvärd handling. De ska straffas med döden. De bär på blodskuld

För:

Olaison, präst i Svenska Kyrkan och idéhistoriker, menar att lagarna i tredje Mosebok 18:22 och 20:13 är rituella lagar som inom kristendomen är "tydligt upphävda" (2010, s. 33)

Bibeln har påverkats av mängder av författare och uttolkare (Svartvik, 2006, s. 12).

Kyrkan har alltid varit i rörelse och anpassat sig efter samtiden och kulturen (Erlandsen)

Emot:

Hur skiljer man på vad som är rituella och moraliska lagar?

"[i]nnan himmel och jord förgår ska inte en bokstav, inte en prick i lagen förgå, inte förrän allt har skett" (Svenska Folkbibeln, 2015, Matt 5:18).

Gerdmar, evangelisk karismatisk teolog, trycker på användningen av to'evah, hur förhåller det sig till - Du skall inte äta något avskyvärt [to'evah]. (Bibel 2000, 5 Mos 14:3)

Därför utlämnade Gud dem åt förnedrande lidelser. Kvinnorna bytte ut det naturliga umgänget mot ett onaturligt [*para physin*], likaså övergav männen det naturliga umgänget med kvinnorna och upptändes av begär till varandra, så att män bedrev otukt med män. Därmed drog de själva på sig det rätta straffet för sin villfarelse (Bibel 2000, Rom 1:26-27)

Vilken roll spelar dessa regler för kristna idag?

1 Mos 19: Sodom och Gomorra 1-11, 23-25

Problematiken med översättningar. I den svenska kontexten Olaison och Svartvik Svenska, Ligga med = Hebreiska, Yada = Engelska, Know – svårtytt men samtidigt ett terminus tecnus

Ogästvänlighet

Sex mellan änglar och människor

Sexuellt våld – Erlandsen, i Välkomna varandra! Handlingar som verkar destruktivt på relationer mellan människor och naturen

Dom 19-20 liknande fall, än en gång yada, men istället våldtas en kvinna, ändå straffas förövarna

Hes 16:49-50, invånarna i Sodom hjälpte inte de svaga och fattiga, vidrigheter = To 'evah

To'evah förekommer även i 5 mosebok matlag 14:3 och klädeslag 22:5

"[t]änk också på Sodom och Gomorra och deras grannstäder, som på samma sätt som änglarna bedrev otukt och onaturligt umgänge: de straffades med evig eld och är ett varnande exempel" (**Jud 7**).

Vad säger berättelsen om Sodom och Gomorra till dig?

Rom 1:18–32: Ett liv utan kunskap om Gud

Gal 3:26→ Alla är ni nämligen genom tron Guds söner, i Kristus Jesus. Är ni döpta in i Kristus har ni också iklätt er Kristus. Nu är ingen längre jude eller grek, slav eller fri, man eller kvinna. Alla är ni ett i Kristus Jesus.

Paulus: jag står inte längre under GTs lag, jag står nu under Kristi lag

Gerdmar hävdar att man kan se en tydlig koppling mellan texten ur Romarbrevet och skapelseberättelsen utifrån ordanvändningen. Han menar att användningen av *arsenes* och *thēleia* i stället för de vanliga orden för man (*anēr*) och kvinna (*gynē*) visar en tydligare koppling till könen samt att *arsenes* och *thēleia* är böjningar av orden som används för man och kvinna i skapelseberättelsen (Gerdmar, 2021, s. 71).

Terminologin är hämtat sitt ursprung från skapelse texter och är inte färgade av just det sammanhanget.

människor vars aptit på sex blivit gränslös.

Niklas Piensoho påpekar även att Romarbrevet skrevs under antikens tid, i en helt annan kultur än den nu rådande. Slaveriet samt kvinnor på ledande positioner i församlingen är exempel på frågor där kristna åberopat olika bibelord till stöd för skilda åsikter, säger han.

Paulus rätt och fel snarare än onaturligt, uttryck för dåtida kulturella normer

Drar tankarna till Augustinus och Maimonides – felriktat begär

Starten av kapitel 2

Hur tolkar du Paulus budskap?

1 Kor 6:1-11 Har ni glömt att ingen orättfärdig skall få ärva Guds rike?

Helst ville jag att alla levde som jag. Men var och en har fått sin särskilda nådegåva från Gud, den ene av ett slag, den andre av ett annat (1 Kor 7:7)

Men om de inte kan behärska sig bör de gifta sig; det är bättre att gifta sig än att brinna av åtrå (1 Kor 7:9)

Vigsel verkar vara ett större problem än handlingar pga att handlingarna är oacceptabla eftersom de sker utanför äktenskapssyner

Öppenhet för barn i relationer (Gerdmar); börjar bli ifrågasättbart utifrån dagens teknik.

Problemet med avsaknaden av liknande användningar av arsenekoital

Arsen och koite förekommer i mos 18:22 och 20:13 dock inte ihopsatt

Vad menas med att ingen orättfärdig ska få ärva Guds rike?

Övriga tillägg:

Sexuell läggning eller sexuella handlingar?

Kan homosexuella undgå synd? Jesus säger ju att den som ser på en annans fru med begär redan har begått äktenskapsbrott i sitt hjärta (Matt 5:27-28) Varför skulle Gud isf skapa människor som syndare?

1 Kor 7:9, hur ska detta tolkas för homosexuella?

Homosexualitet som naturligt

Är inte kärleken Jesus budskap?

Hur ser man den tydliga distinktionen på manligt och kvinnligt?

Hur ska man bemöta homosexuella människor i församlingen?